

SEZĂTORILE IERNII

Ediția a XXXIII-a
2024

GORBĂNEȘTI
7 noiembrie - ora 16 - Căminul Cultural "Ștefan cel Mare" din Gorbănești
Asamblău Folcloric "Zănele obștești" - Măscăruț 30 noiembrie

VORONA
14 noiembrie - ora 16 - Căminul Cultural "Ștefan cel Mare" din Vorona Mare
Asamblău Folcloric "Zănele obștești"

ALBEȘTI
21 noiembrie - ora 16 - Căminul Cultural "Ștefan cel Mare" din Albești
Asamblău Folcloric "Zănele obștești"

GEORGE ENESCU
28 noiembrie - ora 16 - Căminul Cultural "Ștefan cel Mare" din George Enescu
Asamblău Folcloric "Zănele obștești" - Măscăruț 30 noiembrie

TÂRGUL MĂRTIȘORULUI

Ediția a XIV-a
29 noiembrie - 1 decembrie 2024

Localitatea oficială: 28 noiembrie, ora 12:00, Paroquia Sfânta Sofia
 Localitatea oficială: 29 noiembrie, ora 12:00, Paroquia Sfânta Sofia
 Localitatea oficială: 30 noiembrie, ora 12:00, Paroquia Sfânta Sofia
 Localitatea oficială: 1 decembrie, ora 12:00, Paroquia Sfânta Sofia

FESTIVALUL - CONCURS CORAL DE MUZICĂ SACRĂ

EDIȚIA A V-A

Sâmbătă, 30 martie 2024
Ora 12:00

Hotel RAPSODIA
Sala „Mihai Eminescu”
Botoșani

În recital:
Grupul Psaltic
„Macarie Ieromonahul”

RECITAL DE PRICESNE

Parohia „Adormirea Maicii Domnului” din Vorona Mare, jud. Botoșani

7 aprilie 2024
după Sfânta Liturghie

Andreea Macuc
 Denisa Mântăluță
 Denisa Sănduleac
 Didi Cojocariu
 Elisabeta Șeremet
 Elena și Mariana Hodan
 Iustina Irimia-Cenușă

Festivalul - Concurs de Oua Încondeiate

Ediția a VII-a,
13-14 aprilie 2024

Rogojești, Botoșani

Sâmbătă 13 aprilie, ORA 10⁰⁰ - secțiunea adulți / Duminică 14 aprilie, ORA 11⁰⁰ - secțiunea copii (10-18 ani)

RECITAL DE PRICESNE

Parohia „Sf. Ecaterina” Botoșani

14 aprilie 2024
după Sfânta Liturghie

Andreea Macuc
 Ionela Prisneac
 Didi Cojocariu
 Elisabeta Șeremet
 Elena și Mariana Hodan

RECITAL DE PRICESNE

Parohia „Sf. Ilie” din Cristești, jud. Botoșani

21 aprilie 2024
după Sfânta Liturghie

Andreea Macuc
 Denisa Mântăluță
 Didi Cojocariu
 Ionela Prisneac
 Teodor Gireadă
 Elisabeta Șeremet
 Elena și Mariana Hodan
 Iustina Irimia-Cenușă

TÂRGUL MEȘTERILOR POPULARI

Ediția a XVII-a,
10-12 mai 2024, Botoșani

Deschidere oficială:
 10 mai, ora 12:00, Paroquia Sfânta Sofia Botoșani
 11 mai, ora 12:00, Paroquia Sfânta Sofia Botoșani

Ateliere demonstrative
 Expoziții de meșteșuguri tradiționale
 Expoziții de icoane pe sticlă și lemn
 Expoziții de sculptură în lemn
 Expoziții de artă plastică - univers patriarhal
 Momenta artistice

10 mai - ora 10⁰⁰
 11 mai - ora 10⁰⁰
 12 mai - ora 10⁰⁰

Lansare de carte
 Vineri, 10 mai, Ora 17⁰⁰
 Duminică, 12 mai, Ora 12⁰⁰

„Anunț de sărbătoare”
 10 mai, ora 18⁰⁰
 11 mai, ora 18⁰⁰
 12 mai, ora 18⁰⁰

Festivalul - concurs al cântecului popular românesc

Satule, mândră grădina

Centrul Cultural Boccea
Ediția VI
20-21 mai 2024

Orchestra Populară „Rapsozii Botoșanilor - Ioan Cobăila”
Dirig: Ion Dobos

Luni, 20 mai, ora 18⁰⁰ - concurs și recital:
Dana Sandora, Patricia Mihaela Petreșcu și Grupul vocal al CăPST Botoșani

Marti, 21 mai, ora 18⁰⁰ - Gala Laureatilor și recital:
Angela Mihal, Iustina Irimia-Cenușă și
Grupul Ștefan Vodă din Rapsodia Moldova

ȚARA DE SVS

Revistă de conservare și promovare a culturii tradiționale • Nr. 1-2 (73-74) - 2024 (Anul XIX)

ȚARA DE SUS

Revistă de conservare și promovare a culturii tradiționale

Nr. 1-2 (73-74) - 2024 (An XIX)

CUPRINS

Tezaure Umane Vii - 2023	3
Festivalul de Datini și Obiceiuri de Iarnă „Din străbuni, din oameni buni...” - <i>Iustina IRIMIA-CENUȘĂ</i>	6
Botoșanii tradițiilor populare și moștenirilor muzicale de altădată - <i>Ciprian IACINSCHI</i>	10
Concursul de recitare „Dor de Eminescu” ediția a II-a	16
George Șpaiuc la 60 de ani - <i>Corneliu IAȚU</i>	20
Șezătorile iernii în luna lui Făurar - <i>Mariana ICHIM HODAN</i>	26
De Sărbători - <i>Victor TANASĂ</i>	34
Târgul Mărțișorului, Ediția a XIV-a - <i>Daliana BEJAN</i>	36
Mărțișorul Dorohoian sau primăvara în acorduri muzicale - <i>Mariana ICHIM HODAN</i>	40
„Moștenirea” Expoziția de instalații (sculpturi) - <i>Gabriel ASOLTANEI</i>	42
Ziua Internațională a Poeziei la Colegiul Național „A.T. Laurian”, Botoșani - <i>Cristina RÎZNIC</i>	46
Festivalul Coral de Muzică Sacră, o sărbătoare pe drumul către Înviere! - <i>Mariana ICHIM HODAN</i>	50
Festivalul-Concurs de Ouă Încondeiate, ediția a VIII-a, Rogojești, Botoșani - <i>Daliana BEJAN</i>	52
Atelier „Încondeierea ouălor pascale”, Blândești - <i>Daliana BEJAN</i>	56
Pricesnele Postului Mare, oferite în dar creștinilor din parohii - <i>Mariana ICHIM HODAN</i>	60
Un OM al datoriei împlinite, Vasile Ungureanu - <i>Al. D. FUNDUIANU</i>	64
Sabrina Aiacoboaie, fata care și-a transformat dorul în cântec - <i>Mariana ICHIM HODAN</i>	68
Patrik Petrescu, tânărul care vorbește prin sunetul strălucitor și viguros al viorii - <i>Mariana ICHIM HODAN</i>	70
Tradiție și modernitate la sat, în armonie prin cultură - <i>Ciprian LUNGU</i>	72
Cercetări în arhivele naționale - rezumat - <i>Dorel Gaftoneanu</i>	78
Poezii - <i>Mihaela VIZITEU</i>	82
Folclor coregrafic din Vorona - <i>Mihai CHELĂRESCU</i>	85

Revistă editată de

CENTRUL JUDEȚEAN PENTRU CONSERVAREA ȘI PROMOVAREA CULTURII TRADIȚIONALE BOTOȘANI

cu sprijinul Consiliului Județean Botoșani

Redacția:

Manager: *Iustina IRIMIA-CENUȘĂ*

Referent: *Daliana BEJAN*

Lector: *Florentina TONIȚĂ*

Fotografii: *Sorin IVASCIUC*

Machetare computerizată: *Alexandru IORDACHE*

Adresa:

Strada Unirii nr. 10, Botoșani

Telefon 0231.536.322; Fax: 0231.515.448

e-mail: contact@centrulcreatieibt.ro

www.centrulcreatieibt.ro

ISSN: 2285-0937

Tezaure Umane Vii - 2023

Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Botoșani s-a bucurat și în anul 2023 de faptul că Ministerul Culturii, în cadrul celei de-a XI-a sesiuni de depunere a dosarelor de candidatură pentru obținerea titlului de Tezaur Uman Viu, a hotărât acordarea acestui titlu onorific pentru încă doi meșteri populari, păstrători, purtători, creatori și transmitători ai meșteșugurilor populare din zona etnografică Botoșani: Ileana Țîrliman și Constantin Ciubotarița.

Tezaur Uman Viu 2023

Ileana Țirliman

Deponent al dosarelor - Daliana BEJAN

„Tăntița” sau Țirliman Ileana din Ibănești, Botoșani, a obținut în cadrul Programului Tezaure Umane Vii, ediția a XI-a, 2023, Titlul Onorific de Tezaur Uman Viu, acordat de Ministerul Culturii, fiind încadrată în domeniul: prelucrarea fibrelor și firelor textile - in, cânepă, bumbac, lână.

Tezaur Uman Viu 2023

Constantin Ciubotarița

Deponent al dosarelor - Daliana BEJAN

„Badea Costică” sau Ciubotarița Constantin din Joldești, Botoșani, a obținut în cadrul Programului Tezaure Umane Vii, ediția a XI-a, 2023, Titlul Onorific de Tezaur Uman Viu, acordat de Ministerul Culturii, fiind încadrat în domeniul: prelucrarea pieilor și blănurilor - argăsit, cojocărit, curelărit.

Festivalul de Datini și Obiceiuri de Iarnă „Din străbuni, din oameni buni...”, ediția a XLVIII-a

Iustina IRIMIA-CENUȘĂ

Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Botoșani, în parteneriat cu Fundația Județeană pentru Tineret Botoșani și cu Centrul Județean de Voluntariat Botoșani, a organizat în data de 17 decembrie 2023 cea de-a XLVIII-a ediție a Festivalului de Datini și Obiceiuri de Iarnă „Din străbuni, din oameni buni...”.

Ediția a fost una specială, întrucât a fost realizată exclusiv cu sprijinul mediului de afaceri botoșănean, coagulat de domnul Răzvan Baltă:

- Parteneri oficiali: SC Five Continents SRL, Farmacia Anca, SC Doly-Com Distribuție SRL, Hotel Rapsodia, GrandIrishPub, Stage M Events
- Sponsori: Avastar, Aqua Carpatica, Grup Eta, Chef Bogdan Câmpanu, Samcom As, Forest Events, Dimi SRL, Pepsi, Panex, Diasos
- Parteneri media: Rapsodia Tv, Dorohoi News, Vocea Botoșani, Top Botoșani, Botoșani Azi, Infobt.ro, Gazeta de Botoșani, Viva Fm, Botoșani 24, Știri Botoșani, Ziare Botoșani, TeleM Botoșani, Radio România Actualități, Radio România Iași, Botoșăneanul, Monitorul de Botoșani, Botoșani News, Reporterul.

Prezentatoarea evenimentului a fost Iustina Irimia-Cenușă, managerul C.J.C.P.C.T. Botoșani. Ca de obicei, festivalul a cuprins două momente. Primul, al paradei formațiilor de datini și obiceiuri, care a început la ora 11:00 din fața Palatului Administrativ, urmând traseul: Strada Cuza Vodă – Casa Sindicatelor – Liceul A.T. Laurian – Podul de Piatră – Calea Națională – Direcția Muncii – Hotel Rapsodia – Str. Cuza Vodă. Al doilea moment a fost constituit de spectacolul pregătit de cele 36 de formații de datini și obiceiuri de iarnă participante.

**DIN STRĂBUNI,
DIN OAMENI BUNI...**

Pe scena amplasată în fața Primăriei Municipiului Botoșani au evoluat următoarele ansambluri și formații de datini și obiceiuri de iarnă: Ansamblul „*Tălăncuța*” - regiunea Cernăuți, UCRAINA; Ansamblul folcloric „*Grinăuțeanca*”, Ansamblul folcloric „*Cusărenii*” și Ansamblul folcloric „*Mugurașii*” din raionul Ocnița, Republica Moldova; „*Ceata ursul lui Gavrilă*” din Asău, județul Bacău; Ansamblul Folcloric „*Moldovenii din cetate*” din Moșna, județul Iași; Ansamblul Folcloric „*Balada*” din Bistrița; Școala de Dans „*Ion Macrea*” din Sibiu; Ansamblul „*Dor de Plaiuri Corlățene*” din Corlățeni; Ansamblul Folcloric „*Dor de Doină*” din Cristești;

Ansamblul „*Spic de Grâu*” din Dobârceni; Ansamblul Folcloric „*Hora*” din Vlăsinești; Ansamblul Folcloric „*Flori de Corn*” din Corni; Formația „*Căiuții Albaștri*” din Hlipiceni; Ansamblul Școlii Gimnaziale „*Dimitrie Brândza*” din Viișoara; Ansamblul „*Flori de Busuioc*” din Trușești; Ansamblul „*Flori de Măr*” din Curtești; Ansamblul „*Moștenitorii*” din Mileanca; Ansamblul Folcloric al Liceului Teoretic „*Anastasia Bașotă*” din Pomârla; Ansamblul de datini și obiceiuri de iarnă „*Codrutețul*” din Vorona; Ansamblul „*Stejărelul - Vlăstarele lui Enescu*” din George Enescu; Ansamblul „*Datina Străbună*” din Broscăuți; Ansamblul de datini și obiceiuri de iarnă „*Sirețelul*” din Vârfu Câmpului; Ansamblul Folcloric „*Doina Costeștilor*” din Răchiți;

Ansamblul de datini și obiceiuri din Știubieni; Ansamblul Folcloric „*Todireanca*” din Todireni; Ansamblul de dansuri populare „*Ciobănașul*” din Copălău; Ansamblul „*Bujorelul*” din Coșula; Ansamblul „*Pescărușii Suliței*”; Ansamblul „*Cununița*” din Prăjeni; Formația „*Codrii Hertei*” din Cristinești; Ansamblul „*Floare Albastră*” din Gorbănești; Ansamblul „*Ciobănașul*” din Bucecea.

Botoșanii tradițiilor populare și moștenirilor muzicale de altădată

Însemnări ale vieții muzicale de ieri și de azi

Ciprian IACINSCHI

Botoșaniul secolului al XIX-lea a fost un vechi centru boieresc, un oraș al nobilimii cu pretenții de progres cultural și evoluție socială, dar și un prosper târg de provincie locuit de boieri de viță veche, de negustori sau industriași bogați, de mici patroni de prăvălii, calfe sau simpli angajați. În acele vremuri erau renumite banchetele și seratele dansante organizate în sălile de bal ale caselor particulare boierești, unde se desfășurau diverse petreceri și evenimente culturale și artistice. Uneori, la aceste manifestări, copiii boierilor aveau ocazia să învețe noțiuni despre scriere, citire și aritmetică, luând lecții particulare de la profesorii cei mai iscusiți. În ceea ce privește instruirea fetelor în special, standardele educaționale cuprindeau și dezvoltarea unor aptitudini artistice, între care muzica, dansul și desenele.¹ Harfa, ghitara, canonul² și mai târziu clavierul erau singurele instrumente muzicale admise în educația de salon a fetelor nobile. Nicolae Iorga preciza că în saloane „se convorbea, se danța, se făcea muzică, se jucau cărți, se înnodau intrigi de dragoste și se uneltea împotriva cârmuirii...”³

Începutul muzicii la Botoșani a fost în strânsă legătură cu influența diletantismului muzical

al boierilor și curții domnești din Iași, cu toate că, într-o relatare desprinsă dintr-un almanah, orașul Botoșani avea populația mai mare decât a orașului Iași în timpul Războiului de Independență al României. Theodor T. Burada, primul mare etnomuzicolog român, afirma că paharnicul Vasile Ureche din Botoșani era cel mai vestit boier al Moldovei care cânta din canon în timpurile vechi, fiind renumit pentru dexteritatea cu care mânua acest instrument. Despre el se știe că era fiul vornicului Nestor Ureche și fratele marelui cronicar Grigore Ureche, căsătorit cu Magda, fiica Teodosiei și a hatmanului Andrei Corcodel, cu care au avut un fiu, pe Neculae Ureche.

În Moldova, la începutul sec. XIX se distingeau trei tarafuri, taraful lui Barbu Lăutaru și al lui Angheluță de la

Secvență din Petrecere cu lăutari de Theodor Aman, 1884

Iași și acela al lui Năstasă de la Botoșani. Pe acești lăutari îi întâlneai la toate sărbătorile, ei purtând întotdeauna haine lungi, orientale și executând în chip serios și melancolic ariile naționale române, adăugând muzicii instrumentelor lor printr-un lirism uneori exagerat, alteori doar teatral, un cântec

plin de tristețe care să producă impresii și care să pătrundă asupra sentimentelor tuturor auditorilor. În repertoriul acestor tarafuri se interpretau următoarele melodii: „Ajungă-ți, puiule”, „Lună, lună, mult ești plină”. „Iată, floarea vieții mele”, „Soarta mie ticăloasă”, „Vezi, milostivă, vezi”, „Dacă strig, cine mă aude?”, „Ilenută de la Peatra” și altele care au fost culese și aranjate pentru voce și pian de D. François Rouschitzki și publicate⁴ în litografia revistei „Albina” a lui Gheorghe Asachi.

Cam pe la 1830, sub imboldul organizațiilor lăutărești din Huși și Iași, lăutarii botoșăneni se găsesc și ei organizați în bresle. Scriptele vechi citează pe Ioniță Sărăcuțu-cobzarul, ca fiind mai marele breslei lăutarilor din Botoșani, formată din lăutarii: Ion, nepotul lui Patachi Talpar, Gheorghe Enache; scripcarii: Petre Chișcariu, Niță, Ion și Vasili Rățilă, Vasile Grassu, Ion Ghenănuș, Petrea; cobzarii: Petre sin Grossu, Vasile Gușu, Toader și Gheorghe Fandolică; doboșarii: Gheorghe Țăganu, muscalagiu: Ioan, dairagiu: Lupu Buiuc.⁵

Pe lângă aceștia, la 1836 mai erau în Botoșani lăutarii: Petrache și Ioan sin Niță Suceveanu, lordache Strahotin, Anastasă sin Toader, Gheorghe Sărăcuțu, Gheorghe Bortă, Gheorghe Buiuc, Năstasă Paraschiv, Ionică Paraschiv, Ion Negrei, lordache și Năstasă sin Toader, Ion sin Niță Suceveanu, frații Știrbu (care, adoptând alte preocupări profesionale odată cu următoarea generație, și-au schimbat numele în Știrbey), numărul lăutarilor botoșăneni ridicându-se în 1891 la 68. Alegerea unui staroste era negreșit condiționată de calitatea și faima instrumentistului, de aceea treptat, de-a lungul anilor 1836-1844, demnitatea de staroste al muzicanților din eforia Botoșani se perindă succesiv în persoana vestiților lăutari: Petrache Paraschiv, Vasile Buiuc, Lupu Buiuc, Ionică Paraschiv, Ion Negrei, lordache sin Toader, Ion sin Niță Suceveanu și Năstasă sin Toader.

Neculai Paraschiv (1856-1918)

Taraful lui Ochi Albi de Carol Popp de Szathmári, 1860

Cu toate acestea, cea mai vestită generație de lăutari care și-a transmis virtuozitatea muzicală din tată în fiu și a pecetluit faima unei bresle botoșănene este de necontestat familia Paraschivilor.⁶ Cu origini basarabene, refugiat de peste Prut, nu mult după 1812, Paraschiv Țuțuianu se stabilește la Botoșani unde își întemeiază familia cu cei trei fii ai săi: Năstasă muscalagiu, Petrache și Ion, vioriști. Naistul Năstasă Paraschiv (1805-1887) era cel mai mare dintre frați și avea șapte copii, toți cu aptitudini muzicale înnăscute și buni cântăreți vocali, deși unul dintre ei, Naum, s-a datat carierei didactice, iar altul avocat. Cel mai vestit dintre urmașii lui Năstasă a fost Neculai Paraschiv (1856-1918) care, împreună cu fratele său Ilie Paraschiv, au organizat un taraf select și au dus faima și reputate succese la Petersburg, Moscova, Kiev, Paris, Tunis, Monte-Carlo, Milano, Palermo, Amsterdam, Anglia.

Din grupul lăutăresc al Paraschivilor s-a distins Ion

Vrăbiescu, primul care a introdus *flügelhorn* în tarafurile botoșănene, iar fiul acestuia, Iancu Vrăbiescu, a fost unul dintre cei dintâi flautiști din Botoșani. Alți numeroși și talentați lăutari botoșăneni au aparținut familiei Filip, cel mai cunoscut fiind Iancu Filip, lăutar provenit dintre refugiații din Bucovina de după 1775, care a compus vestita romanță „Pe lângă plopii fără soț” pe care ar fi ascultat-o însuși Eminescu pe când se afla, în 1887, la Botoșani.⁷ Trebuie amintit aici și multitalentatul violonist Andronie Țăranu, acest distins și pasionat diletant muzical care a conviețuit la Botoșani vremurilor de la 1860 și care era alături de orice acțiune culturală și inițiativă particulară cu caracter filantropic, concertând mai apoi ca membru al Societății muzicale „Armonia”, fiind și un puternic stâlp de susținere pentru progresul moral și artistic al acestei societăți.

Mișcarea muzicală botoșăneană cunoaște tresăriri profesioniste reunite în colective încă din 1873, odată cu înființarea din propria inițiativă de către Primăria Orașului Botoșani a unei muzici comunale formată din 28 de instrumentiști, dirijată de muzicianul Iosef Lorent. După cum afirmă și dosarele Primăriei, muzica aceasta instrumentală avea gagiști cu leafă lunară, care erau obligați să cunoască cel puțin două instrumente, unul de suflare pentru fanfară și altul pentru orchestra cu coarde. Cu modul acesta de organizare și instruire a instrumentiștilor, orașul avea oricând la dispoziție o orchestră profesionistă. Dăinuirea acestei orchestre a durat până la 1 ianuarie 1877, când din cauza Războiului Româno-Ruso-Turc este desființată. În luna martie 1877, în colaborare cu celebrul violonist Iancu Filip, dirijorul Iosef Lorent înființează o orchestră particulară cu instrumentele împrumutate de la Primărie.

Primele preocupări pentru continuarea activității culturale și primii pași importanți în organizarea vieții muzicale botoșănene au fost făcuți în epoca războiului pentru independența țării noastre, odată cu venirea fiilor de boieri întorși de la studii din străinătate, unde au văzut, auzit și simțit viața plină de progres și unde muzica înaintată se sprijinea pe trecutul marilor maeștri ai artei, nemaiputându-se mulțumi cu manifestarea unilaterală a lăutarilor de acasă.

Creatorul unui puternic curent de educație muzicală la Botoșani e fără îndoială inginerul Alexandru Saint-Georges, care, în anul 1883, înfăptuiește „în dorul de a mări influența muzicii” Societatea de muzică instrumentală „Armonia”, sub președinția de onoare a lui Georges Goilav, care cu greutate mari avea să creeze acel curent hotărâtor al sacrificiilor pentru cultura muzicală botoșăneană. Membrii „Armoniei” aduși, cu voie sau fără voie, reținuți sub cheie în locuința lui Saint-Georges, studiau, exersau și cântau, de multe ori de cu seară până în zorii zilei, ceea ce a condus la o înaltă activitate concertistică.

Multe reforme culturale și muzicale au fost făcute, desigur, și în perioada desfășurării celui de-Al Doilea Război Mondial, dovadă că în primăvara anului 1944 un grup de iubitori ai muzicii, format din medici, juriști și alți intelectuali ai orașului, în frunte cu avocatul Max Weber, pun bazele viitoarei orchestre simfonice botoșănene. Astfel, în anul 1945 ia ființă Asociația artistico-culturală, care din anul 1950, intitulată deja Filarmonica Botoșani, primește o mică subvenție din partea fostului Comitet pentru Artă și Cultură și susține o activitate concertistică quasi-permanentă.

Odată cu existența unor premise economico-socio-culturale, ca și existența acestei orchestre semisimfonice de instrumentiști amatori, dar cu o activitate meritorie, a fost posibilă înființarea Filarmonicii de Stat Botoșani, la data de 1 septembrie 1953, ca instituție publică de sine stătătoare, ocazie cu care viața culturală și muzicală a orașului trecea din saloanele vilelor boierești în sălile de spectacol, vorbindu-se pentru prima dată de stagioni permanente, de concerte și despre un auditoriu format care să cunoască valorile muzicale românești.

Totodată, Max Weber, avocat de profesie, dar cu temeinice cunoștințe muzicale și mare iubitor

de artă în general, primul director și dirijor al orchestrei simfonice, un pasionat animator și organizator al vieții muzicale botoșănene, a coagulat încă din anul 1947 un grup de instrumentiști care să înființeze Orchestra de muzică populară a Sfatului Popular Orașenesc, condusă de dirijorul Nichi Grigoriu, un violonist de la Orchestra Simfonică Botoșani. La început repetițiile se desfășurau în sala de ședințe a Primăriei Botoșani, apoi într-o sală din clădirea Muzeului Județean, iar apoi în sala Teatrului „Mihai Eminescu”. Probabil, după ce dirijorul Nichi Grigoriu n-a mai putut să conducă Orchestra populară de la Primărie, instrumentiștii au plecat și ei, iar tatăl folcloristului și dirijorului George Sârbu din Suceava, botoșănean la origini, Ioan Sârbu zis opincarul, s-a sfătuit cu frații săi „Nistoreni” și au hotărât să se înscrie în Sindicatul Artiștilor, Scriitorilor și Ziaristilor ca să primească un sediu pentru repetiții și să continue existența unei orchestre populare la Botoșani. S-a reușit într-un final să se așeze și un dirijor, șef de orchestră de restaurant și violonist la Filarmonică, Octav Mineață din Ștefănești, însă această formulă nu a rezistat mai mult de un an, din motive financiare sau și alte aspecte de organizare.

După dizolvările orchestrelor de la Primărie și apoi de la Sindicat s-a mai încercat tot de către frații „Nistor” (nume dat fraților Sârbu după tatăl lor Nistor, un violonist cunoscut din Nicșeni), formarea unui taraf cu 1/2 normă de salariu la Ansamblul folcloric al Cooperăției unde era corepetitor Constantin

Orchestra de muzică populară Garofița, dirijor Costel Moisa, 1960

Tudorel Sârbu, „fiul cel mare al opincarului”. Se repeta și se primeau angajamente la petrecerile populare, iar evoluția tarafului a continuat și popularitatea și aprecierea publicului au făcut ca odată cu angajarea și trecerea sa de la Casa de cultură la Filarmonica de Stat, să se înființeze Orchestra de muzică populară „Garofița”, după denumirea dată unei rapsodii simfonice a compozitorului Constantin Bobescu de la Iași. Primele spectacole ale acestei orchestre au fost pe 17 și 18 decembrie 1959, la

Orchestra de muzică populară Stejărelul, dirijor Ioan Prelipceanu, 1970

Căminul Cultural din Trușești și la sala Teatrului „Mihai Eminescu” din Botoșani. Dirijor a fost propus acordeonistul Costel Moisa, personalitatea artistică numărul 1 a Botoșanilor, fiul lui Isache Lupu, bun violonist și șef de orchestră de restaurant.

Orchestra de muzică populară Garofița de pe lângă Filarmonica de Stat Botoșani a avut un urcuș rapid datorită ambiției și dăruirii dirijorului Costel Moisa, care ziua cânta la restaurant, iar după-amiaza făcea repetiții și probe cu orchestra, soliștii vocali și instrumentiștii,

Orchestra de muzică populară Orchestra Populară Rapsozii Botoșanilor, dirijor Costel Moisa, 1973

Cobâlă, Ciprian Potoroacă și actualmente de Ion Oloieru. Despre acest subiect îmi rezerv ocazia de a vorbi mai detaliat într-o altă ediție a revistei, dedicând un articol întreg Orchestrei Populare „Rapsozii Botoșanilor – Ioan Cobâlă”.

Dintre marii lăutari și rapsozi populari botoșăneni care au uimit prin măiestria lor înnăscută și care au purtat din generație în generație frumusețea melodiilor populare locale, merită să le amintesc numele celor mai importanți, cu sentimente sincere de respect și recunoștință: *Aurel Amarandei din Roșiori-Răchiti, Vasile Ursache din Vlădeni Deal-Frumușica, Constantin Negel din Șupitca-Coșula, Ilie Sotir zis Beruca din Albești, Ion Roman zis Perișan din Adășeni-Avrămeni, Gheorghe Borcoi zis Trăinel din Victoria-Hlipiceni, Toader Țintă din Baranca-Cristinești, Gheorghe Ciucur din Havârna, Mihai Cogeasca din Boscoteni-Frumușica, frații Mitică și Stelică Nemțeanu din zona Săvenilor, Todiriță Vulpe, Constantin Badurlă și Ștefan Avrumuțoae din părțile Darabanilor, Gică, Vasile și Ilie Costandache din Dorohoi, Borcoi Constantin din Trușești, Vasile Coțofană din Frumușica, Pavel Podovei din Cristești, Alecu Crudu din Prisăcani - Flămânzi, Gheorghe Dascălu din Tudora, Ecaterina Oboroceanu din Corni.*

Orchestra Populară Rapsozii Botoșanilor, dirijor Ioan Cobâlă, 1983

pregătind programe muzicale noi. Astfel, au fost solicitați în sute de spectacole în toată regiunea și au avut zeci de colaborări cu mari artiști naționali ai vremii, realizând înregistrări profesionale la Radio și o emisiune de folclor difuzată la televiziune, marți pe 19 iulie 1960.

La diferență de 10 ani, la Botoșani, în august 1970 se înființează Orchestra populară Stejărelul (denumire dată după un frumos cântec al lui Constantin Leizeriuc „Stejărel de la Gurandă” și preluat de Anton Achiței), devenită ulterior Rapsozii Botoșanilor și condusă pe parcurs de dirijorii Ioan Prelipceanu, Costel Moisa, Ioan

Alături de elementele de muzică tradițională culese de la lăutarii sătești găsiți pe prispă, acolo, în vatra satului, și care erau informatorii principali ai melodiilor populare-tărănești, se află o diferențiere a repertoriului și meca-nismelor de producere în ceea ce privește muzica tradițională din mediul orășenesc, cu influențe urbane desprinse din amestecul muzicilor de salon sau din structurile simfonice auzite în casele aristocraților, cu folclorul țărănesc cules de la rapsozii populari.

Astfel este necesar să facem o paralelă și să amintim și numele unor mari instrumentiști botoșăneni, unii dintre ei

absolvenți ai școlilor muzicale din Botoșani și Iași, care au activat în tarafuri și orchestre profesionale din municipiu, odată cu jumătatea sec. XX: Octav Mineață- vioară, Nichi Grigoriu - vioară, Cristian Spânu - fluier, Constantin Aparaschivei - clarinet, Constantin Bălăniuc - saxofon, Dumitru Amarghioalei (Băetu) - acordeon, Mihai Călin - țambal, Ioan Potoroacă - vioară, Mircea Antoneac - vioară, Fantu Dumitru - clarinet, Hangalet Ioan (Orezan) - acordeon.

Aici amintind totodată și de două mari dinastii de muzicanți din a doua parte a sec. XX, familiile acordeoniștilor și dirijorilor Costel Moisa și George Sârbu, mari profesioniști și instrumentiști renumiți național: *Isache Lupu, Costel Moisa, Mircea Moisa, Zecu Moisa, Petrică Moisa, Vasile Moisa, Costache Moisa și Nistor Sârbu, Ioan Sârbu, Gheorghe Sârbu, Alexa Sârbu, Ilie Sârbu, Tudorel Sârbu, George Sârbu.*

Lăutarii în general, exponenții cei mai vechi ai fondului muzical folcloric, sunt cei care prelungec o cultură muzicală tradițională și care o conservă în direcția impusă de înaintașii lor, fie rapsozi populari ai locului, fie virtuoși instrumentiști școliți și mult mai versatili și capabili tehnic. În măsura în care mai putem vorbi astăzi de păstrarea muzicii lăutarilor vechi și de folclor autentic cântat în zilele noastre, este imperios necesar să amintesc ultimii mari lăutari care au fost, și unii încă mai sunt, contemporani cu noi: Constantin Lupu - vioară, Doru Farcaș - vioară, Vasile Nuțu - clarinet, Cozmiță Lascarache - acordeon, Constantin Mândrișteanu - trompetă, Dorel Crășmăreanu - țambal. Aceștia, deși posedă valențe interpretative deosebite și sunt muzicieni cu experiență care au capacitatea de a asimila și reproduce o linie melodică din prima încercare, uneori chiar într-o formă direct cristalizată, și care au știut să potențeze aceste calități în direcția unei palete expresive mai extinse, au totuși simțul măsurii și cunoștințele necesare păstrării structurilor ritmice, cadențelor finale și formulelor și procedeele melodice tradiționale populare specifice zonei Botoșanilor.

Folclorul românesc este considerat o creație populară colectivă, un mijloc de exprimare spontană a sufletului și reprezintă o parte valoroasă nu numai din istoria culturii noastre populare, dar și a umanității în general. Având în vedere valoarea inestimabilă a folclorului ca formă a expresiei culturale de factură identitară, problematica salvării a fost în mod constant una de stringentă necesitate, fiind vorba de păstrarea și valorificarea ulterioară a unui tezaur cu o importanță națională și cu o valoare identitară la nivel internațional. Așadar, aceste însemnări ale vieții muzicale botoșănene de ieri și de azi se doresc a fi surse care să inspire cercetările viitoare și care să păstreze o direcție fermă și autentică a adevărului istoric pentru cei interesați de subiect, impunând totodată și o mai mare grijă pentru cultura sufletului românesc și pentru trăirile și simțirile melosului folcloric local.

Ciprian Iacinschi

¹ T.G. Bulat, Un pension de domnișoare la Iași în 1811, în CI, 13-14, nr. 1-2, 1940, p. 414-422.

² Instrument orientat cu o cutie de rezonanță de formă trapezoidală și cu coarde în număr variabil, între 20 și 75. Se cânta pe el cu degetele ambelor mâini, înarmate cu degetare de os, ca la țiteră.

³ N. Iorga, Istoria literaturii românești în veacul al XIX-lea, vol. III, București, Editura Minerva, 1983, p. 57-58.

⁴ Culegerea „Muzică orientală. 42 de cantece și dansuri moldovenești, valahe, grecești și turcești, traduse, aranjate și dedicate Excelenței Sale Domnului Kisseleff...”, Iași, 1834.

⁵ Mihail Gr. Poslușnicu, Istoria muzicii la români, Editura Cartea Românească, București, 1928.

⁶ Ibidem

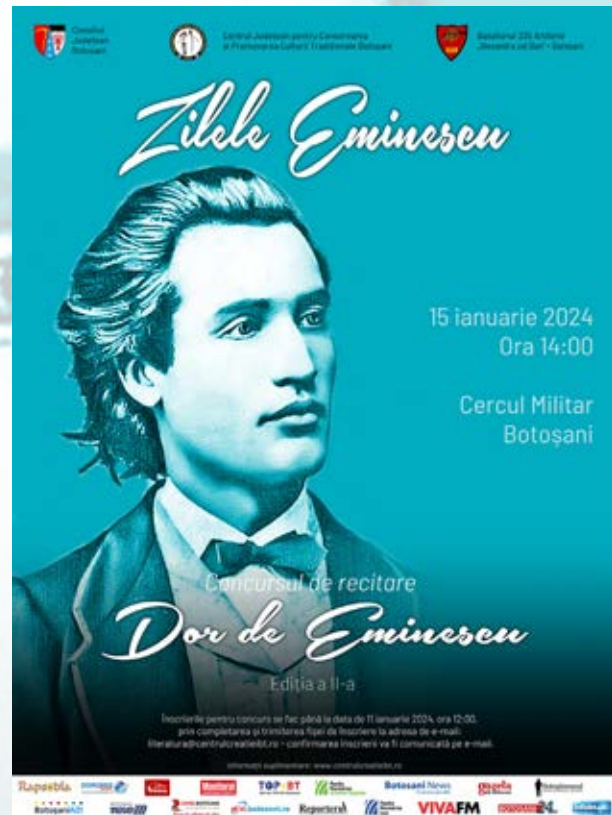
⁷ Dumitru Lavric, Vestii lăutari din Moldova (III), Revista Luceafărul, Botoșani, 12.07.2011.

Concursul de recitare „Dor de Eminescu”, ediția a II-a

Iustina IRIMIA-CENUȘĂ

Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Botoșani, cu sprijinul Consiliului Județean Botoșani și în parteneriat cu Batalionul 335 Artilerie „Alexandru cel Bun” Botoșani, a organizat în data de 15 ianuarie 2024, la Cercul Militar Botoșani, a doua ediție a Concursului de recitare „DOR DE EMINESCU”, în cadrul Zilelor Eminescu 2024.

Evenimentul a durat aproape patru ore și a adus un omagiu personalității poetului Mihai Eminescu, cu ocazia celor 174 de ani de la nașterea sa, prin valorificarea poeziei și a muzicii compuse pe versurile eminesciene. A fost o atmosferă caldă și emoționantă, o experiență inedită pentru elevii botoșăneni care au urcat pe scenă, cei mai mulți pentru prima oară, cu emoții, dar și curaj, să recite poeziile alese.

Concursul și-a propus descoperirea și promovarea copiilor și tinerilor cu aptitudini pentru arta recitării. Participanții au recitat, din memorie, o poezie la alegere din opera lui Mihai Eminescu. Evenimentul s-a adresat elevilor care îndrăgesc poeziile marelui poet și s-a desfășurat pe trei categorii de vârstă: clasele 0-IV, clasele V-VIII și clasele IX-XII.

S-au înscris 69 de concurenți, astfel: 23 la clasele primare, 31 la clasele gimnaziale și 15 la clasele liceale.

Juriul, alcătuit din **Florentina Toniță** – scriitor și redactor-șef al unui trust de presă local, **Cristina Rîznic** – profesoară de Limba și literatura română la Colegiul Național „A. T. Laurian” din Botoșani și **Lidia Uja** – actriță a Teatrului „Mihai Eminescu” Botoșani, a ținut cont de expresivitatea și sensibilitatea interpretării, de aptitudinile artistice, de potrivirea alegerii textului și de originalitatea recitării.

Toți concurenții au primit diplome de participare, numerele 1-2 și 3-4 din 2023 ale revistei „Țara de Sus”, editată de Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Botoșani, și o carte cu poezii de Mihai Eminescu.

Câștigătorii concursului:

Categoria elevi clasele 0-IV:

Premiul I: *Grădinaru Sofia Ioana* – Școala Gimnazială Nr. 7 Botoșani

Premiul al II-lea: *Cocea Albert Samuel* – Școala Gimnazială Nr. 7 Botoșani

Premiul al III-lea: *Cocea Eva* – Școala Gimnazială Nr. 7 Botoșani

Mențiune: *Ivas Alexia* – Școala Gimnazială „Ștefan cel Mare” Botoșani

Mențiune: *Buga Ciprian* – Școala Gimnazială „Ștefan cel Mare” Botoșani

Mențiune: *Perde Sofia Maria* – Școala Gimnazială Nr. 7 Botoșani

Premiu special: *Baciu Daria Maria* – Școala Gimnazială „Ștefan cel Mare” Botoșani

Premiu special: *Frunzucă Ioana Maria* – Școala Gimnazială „Dimitrie Brândză” Viișoara

Categoria elevi clasele V-VIII:

Premiul I: *Pașalău Ursan Ioana* – Școala Gimnazială „Leon Dănăilă” Darabani

Premiul al II-lea: *Stan Muraru Maria* – Școala Gimnazială „Grigore Antipa” Botoșani

Premiul al III-lea: *Coșulianu Elia Maria* – Școala Gimnazială „Grigore Antipa” Botoșani

Mențiune: *Lucero Denia* – Școala Gimnazială Nr. 1 Albești

Mențiune: *Imbir Adelaida* – Școala Gimnazială Bajura

Mențiune: *Maxim Alessia Maria* – Școala Gimnazială Nr. 1 Prăjeni

Premiu special: *Balan Irina Alexandra* – Școala Gimnazială Bajura

Premiu special: *Sîrbu Maria Lorena* – Școala Gimnazială „Leon Dănăilă” Darabani

Categoria elevi clasele IX-XII:

Premiul I: *Feru Albert Stefano* – Colegiul Economic „Octav Onicescu” Botoșani

Premiul al II-lea: *Andreescu Maria Evelina* – Colegiul Național „A. T. Laurian” Botoșani

Premiul al III-lea: *Ciobănașu Ciprian* – Colegiul Național „A. T. Laurian” Botoșani

Mențiune: *Lovold Nicolas Arne* – Colegiul Economic „Octav Onicescu” Botoșani

Premiu special: *Bălinișteanu Elisa Maria* – Clubul Copiilor Dorohoi

Printre recitățile de poezie, publicul a avut parte și de câteva momente artistice deosebite. **Andreea Macuc**, elevă a Școlii Gimnaziale Nr. 1 „Petru Țușter” din Costești, a deschis evenimentul cu melodia „Pe lângă plopii fără soț”, apoi **Corul Preoților din Protopopiatul Botoșani**, dirijat de părintele Emanuel Vasile Crețu, a interpretat cu măiestrie „Rugăciune” și „Doină” de Mihai Eminescu. **Teodor Felicanu**, câștigătorul premiului I de la ediția precedentă, elev în clasa a VIII-a la Liceul de Artă „Ștefan Luchian” din Botoșani, a recitat „Cu mâine zilele-ți adaogi”, iar **Ilinca Grumeza**, elevă în clasa a VII-a la Liceul de Artă „Ștefan Luchian” din Botoșani a interpretat câteva partituri la flaut. **Ioana Ciobanu și Denisa Rotariu**, eleve ale Școlii Populare de Arte „George Enescu” din Botoșani, la catedra domnului profesor Florin Ciobanu, au încântat publicul cu vocea și chitara, iar **Alesia Șchiopu și Maria Roman**, de la clasa doamnei profesor Iuliana Ariciuc, au interpretat câteva partituri la vioară.

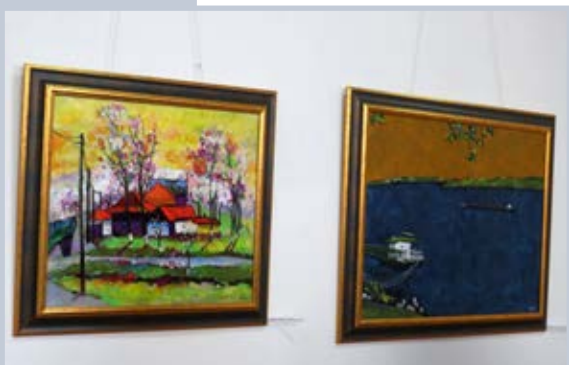

Tot în cadrul evenimentului a fost lansat și regulamentul Concursului de Poezie și Interpretare Critică a operei Eminesciene „Porni Luceafărul...”, ediția a XLIII-a, care s-a desfășurat în data de 14 iunie 2024 la Botoșani.

George Șpaiuc la 60 de ani

Corneliu IAȚU

„Nectarul zeilor” sau „roua coborâtă din stele” i-a fost servită atunci când ursitoarele i-au hotărât destinul lui George Șpaiuc. Chiar și Apollo a fost prezent în calitate de zeu al luminii și al artelor. Chiar dacă acest nectar și-a arătat efectul mai târziu, maestrul nefiind acel copil precoce pe care și-l dorește orice părinte, drumul lui a fost șerpuitor așa cum este Dunărea la Cazane, introspecțiile l-au făcut să-și aducă aminte că totuși a băut din nectarul zeilor și că are o datorie față de aceștia. Dacă ne uităm retrospectiv la ceea ce a făcut este clar că acea cupă plină cu roua coborâtă din stele a fost plină iar copilul inocent de atunci foarte însetat.

Cifra 6 este întruchiparea inimii în numerologie. Este exponentul iubirii necondiționate și a capacității de a sprijini, hrăni și vindeca. Se remarcă prin forța puternică de compasiune și empatie, iar lumina sa caldă este mai tot timpul un far de speranță. Empatia sa îi face pe ceilalți să se simtă confortabil, să lase garda jos și să fie deschiși și sinceri, ceea ce îi permite să înțeleagă și să ofere ajutorul de care au nevoie. Prin urmare, nativii cu numărul 6 pot fi văzuți expunând și promovând arta și frumusețea într-un domeniu sau altul și, în consecință, unii dintre acești nativi pot deveni pictori, scriitori, poeți, sculptori, muzicieni.

Ultimul album al maestrului este intitulat maestos *Impulsuri vitale ale realului* după vorbele pictate și cu adevărat penetrante ale criticului ieșean Valentin Ciucă. Asta pentru că pictorul se hrănește din realul de zi cu zi și încearcă să descopere acel inefabil inspirațional prin care transpune acest real. Realul transfigurat este unul emoțional, atotcuprinzător ochiului sufletului. Fără acest real este clar că pictorul nu ar mai picta. Avem câteva tablouri mai vechi din seria castanilor. Maestrul povestea că privind prin geamul transfrontalier al apartamentului său acești castani, în diferite ipostaze și în diferite ano- timpuri, a început să-l îmboldească inspirația, pictându-i, dându-le trăiri, redimensionându-i anotimpual, dându-le emanație și culoare, îmbrăcându-i în eternitate cu fructele nestăvilite ale pasiunii.

Pasiunea este un ingredient hărăzit maestrului fără de care nu ar fi putut bucura sufletul. Sunt mulți pictori dar nu toți pun suflet, pasiune, emoție, trăire.

George Șpaiuc este unic prin arta sa prin care ne încântă. Conexiunea lui cu puterile divine, dătătoare de pasiune, i-a dat forța de a emoționa, de a cuprinde sufletul în mrejele sale și a-l bucura în mod indefinit. Și asta o face aproape la limita dintre conștient și inconștient pentru că pasiunea îi dă aripi de înger, mână de zeu, privire de estet și zămisitor de frumos.

Domnul profesor Aurel Dorcu, omul de cultură, vorbea despre harul culorii în pictura lui George Șpaiuc și așa este pentru că această culoare ne invadează spiritul, ne scaldă iremediabil cele mai ascunse unghere pentru a erupe într-o bucurie a sentimentelor și într-o minune a lumii. Este un pictor structural chiar dacă acest cuvânt pare dur dar el este împlântat de petalele florilor care parcă vorbesc, de motivele etnografice împletite cu natura statică, de cursul apelor frumos curgătoare, de patina istorică a clădirilor din Roma sau Botoșanii noștri dragi, de melanjul fantastic de culori și mai ales de asocierile de culori, de iubirea până la idolatrie a naturii, de simțirea profundă a frunzei care adastă diafan pe pleoapele noastre în adierea melodică a vântului primăvăratesc.

Fiecare pictură a maestrului este transfigurată prin talentul penelului dar care nu ar fi posibil fără acea inspirație divină cu care l-au învrednicit zeii olimpici. Nu cred că suntem conștienți îndeajuns că maestrul a transpus sufletul unui oraș cum sunt Botoșanii și acest suflet va rămâne pentru eternitate așa cum orașul celor șapte coline transpare într-o rază patrimonială unică pe care puțini pictori au fost capabili să o facă.

De fapt, viața pictorului pendulează între Roma și Botoșani, între Botoșani și Roma, două orașe în care cultura este mai densă decât cea a locuitorilor lor, creând un pod artistic fantastic, atât peste timpuri cât și prin asociere de spații. Maestrul s-a hrănit indubitabil din această cultură, și-a astâmpărat setea eternă de frumos și a transpus această foame și această sete în cele mai reprezentative picturi. De fapt este vorba despre o geografie nestăvilită, fiecare locație penetrând prin spiritul locului în ochiul magic al artistului.

Cromatică remarcabilă, prin care pictura maestrului se diferențiază categoric, rezonează cu trăirile interesante ale artistului, care se bucură de ruginiul toamnei, devine entuziast la verdele crud al primăverii, patinează melancolic la albul nemărginit al iernii și aruncă blând pe șevalet razele nemiloase ale soarelui văratesc. Reușește în mod admirabil să coasă cu grație și eleganță momente, scene, detalii, naturi, clădiri, rezultând practic o estetică a grației, determinată de o finețe atotcuprinzătoare la nivel de sentimente.

La nivel de expresie artistică se poate spune că pictura maestrului este oglinda nemărginită a sufletului său și al celor apropiați pentru că el rezonază necondiționat cu întregul imperturbabil al familiei, aceasta oferindu-i, printre altele, acea stare de grație de care are nevoie un artist. Penelul artistului este ca un instrument muzical, este bagheta unui dirijor de mare clasă și care cântă/pictează cu măiestrie aducând tușe emoționale indestructibile, coroborând spații și timpuri pentru a oferi maiestruozitate, o culoare polifonică care trimite cu gândul la impresionisti, senzații unice în care ai impresia că fiecare tablou al maestrului este un instrument cu o tonalitate aparte dintr-o orchestră redutabilă.

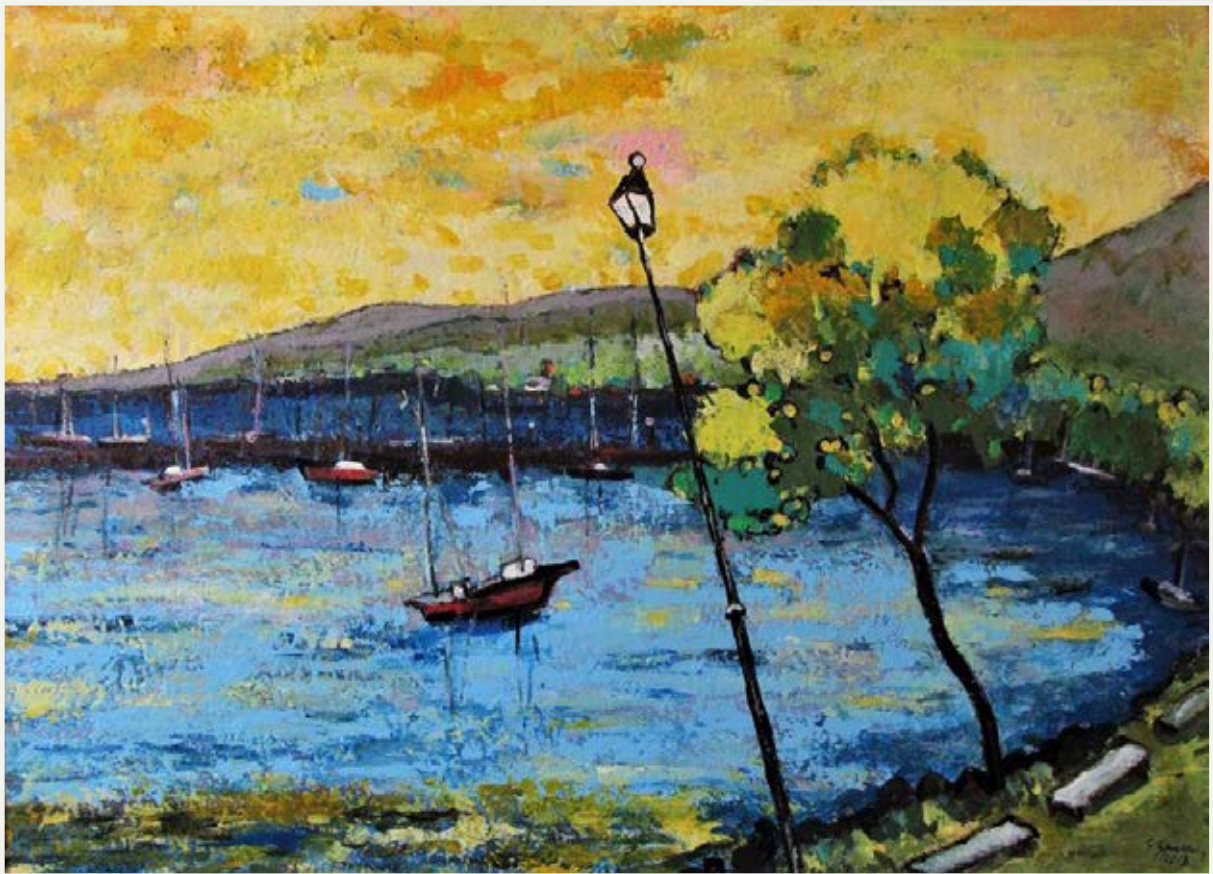
Natura este pentru pictor o șansă de a da frâu liber senzațiilor diafane care îi oferă materia primă pentru inspirația ineluctabilă către frumos.

Fiecare pictură este un vers eminescian care ne încântă iar poezia care se întrezărește prin contopirea lor gingașă este departe de a fi terminată. Poezia această dătătoare de sens ne învăluie precum cântecul sirenelor care căutau să-l vrăjească pe Ulisse. Există mult farmec personal în fiecare vers și contopite aceste versuri dau o epopee în care artistul planează către un absolut artistic...

Lumea lui George Șpaiuc este o lume caldă, surprinzător de bună, o lume specială clădită într-un univers de spiritualitate. Legătura cu divinul ne transportă într-o magnifică și mirifică arcă în mijlocul căreia ne simțim salvați. Umanitatea râde cu ochii inocenți ai unui copil.

Dacă ar fi să asociez picturile lui George Șpaiuc cu muzica pătrunzătoare a sufletelor, așa cum făcea extraordinarul profesor și Om, Aurel Dorcu, atunci m-aș gândi poate la Vivaldi cu *allegroure*le din Primăvara senzațională în care auzim trilul păsărilor și intuim dansul aproape nestăpănit al renașterii naturii. Regăsim acel foșnet al frunzelor și în pictura lui George Șpaiuc. În mod inevitabil m-aș gândi și la muzica lui Beethoven, profundă, gravă, astrală.

Evocarea naturii beethoveniene din *Simfonia Pastorală* sau din *Sonata Primăverii*, *Sonatele op. 28 – Pastorală* și *op. 53 – Aurora*, sau antractul pastoral din *Egmont* le regăsim și în tablourile lui George Șpăiuc. Profunzimea, finețea, entuziasmul și efuziunea florilor, veselia copiilor ne invadează simțirile. Mă gândesc și la Bach. Expresivitatea muzicii lui Bach, de o sensibilitate aparte în variațiunile lui Goldberg sau de o nostalgie creativă așa cum transcende în *Bach Air*, o regăsim și în scene picturale ale naturii lui George Șpăiuc, deoarece putem afirma fără tăgadă că pictura lui este și barocă în cele mai frumoase înțelesuri și în primul rând prin exprimarea eternă a umanității, a descoperirii omului în om. De altfel, Bach spunea că „Muzica este o armonie agreabilă în onoarea lui Dumnezeu și desfătarea permisă sufletului”. Îndrăznind să-l parafrazez așa cum afirmă despre pictura maestrului aici de față că nu numai muzica dar și pictura ca un mod de viață, la urma urmei, este o armonie agreabilă prin culoare, prin compoziție, prin stil în onoarea lui Dumnezeu și o adevărată desfătare de care se bucură sufletele noastre.

Nu în cele din urmă, așa asocia pictura minunată a acestui maestru cu muzica lui Șostakovici. Pictura este fluidă, are armonie, este vie, pulsează ritmic frumosul, starea de bine. Parcă ne face să ne lăsăm purtați de acordurile valsului al doilea a lui Dmitri Șostakovici, ne induce speranța și optimismul.

Pictura maestrului este mai latină decât limba pe care o vorbim. Apele istorice ale Tibrului i-au încălzit privirile, gândurile și i-au dat acel ceva de care are nevoie un artist în căutările sale tulburi, spontane, nesigure spre filonul creației totale. Latinitatea transpare și în cadrul urban al Botoșanilor în care arhitectura picturală este grăitoare în fața dalelor reci pe care pașii noștri adastă zi de zi, suportând greutatea gândurilor noastre dar și bucuria trăirilor. Postimpresionismul se insinuează în picturile sale, întrepătrunderea culorilor realizând un efect optic de o deosebită intensitate.

Natura din pictura lui George nu este una imitativă, ci este încărcată de sensuri, de frământări interne sufletești, de raze iconoclastice care ne fac să o privim altfel. Regăsim o nouă filosofie a naturii pe care ne-o propune maestrul.

Putem interpreta delictual, pictura aceasta și ca rezultatul unei complementarități între privirea introvertită a artistului care are ca rezultat o extrovertire picturală. Acest asimetrism conduce blând spre acel *Libido videndi* [plăcerea văzului]. Percepțiile sunt emoționale și greu cuantificabile. Când e vorba de sentimente nu poți utiliza cântarul și cu atât mai mult când e vorba de artă, limitele sunt indefinite.

Pictura aceasta palpabilă cu acele corzi vibrante ale sufletului este o narațiune. Este o traducere în viziunea artistului care se agață oarecum melancolic de contemplare. Fiecare tablou reprezintă o fereastră deschisă către un univers aparte, poate subiectiv dar cu atât mai interesant, incitant și interpretabil. Este oportunitatea de a descoperi o lume în care frumosul te copleșește iremediabil cu o singură condiție: să deschizi această fereastră către suflet și să te lași purtat de fiorii exprimați de artist.

Expoziția de față care marchează o vârstă a pictorului, pe care nu o vom spune din cochetărie, poate fi grupată în mai multe părți:

- Natura, subiectul predilect în opera maestrului și care își trage seva din faptul că s-a născut la țară, acolo unde creștem, uneori poate inconștient cu natura. Fie că și-a găsit sursa de inspirație în portul cultural al lui Mircea Dinescu de la Cetate, pe malul unei Dunăre al cărei destin este să se îndrepte spre mare, excelând cromatic în Plopi la Cetate sau într-o Dunăre metaforică, în care se vede exuberanța culorilor prin starea de grație a artistului în mijlocul naturii, fie că admirăm Sălciile pe Bistricioara, armonizate cu albastrul celest al apelor pe care le mângâie.

- Evident că aici, anotimpurile ca în toată opera maestrului sunt cuprinzătoare atât cu imagini în care copacii, vegetația în ansamblul său sunt declinate spre efuziunea renașterii naturii în cazul primăverii, a sobrietății în cazul iernii dar și cu o îndulcire a ei în Răsărit de iarnă, sau a unei

toamne bogate cromatic ca în cazul Toamnei la Râmetea.

- Faptul că în unele tablouri cu anotimpuri sunt integrate și clădiri nu este întâmplător, pentru că peisajele sunt umanizate, fac trimitere către un ambient armonios;

- Drumul către sat pare a fi o nostalgie a artistului care reverberează prin gânduri la acea reîntoarcere la origini deși satul de astăzi nu prea mai seamănă cu satul de altădată;

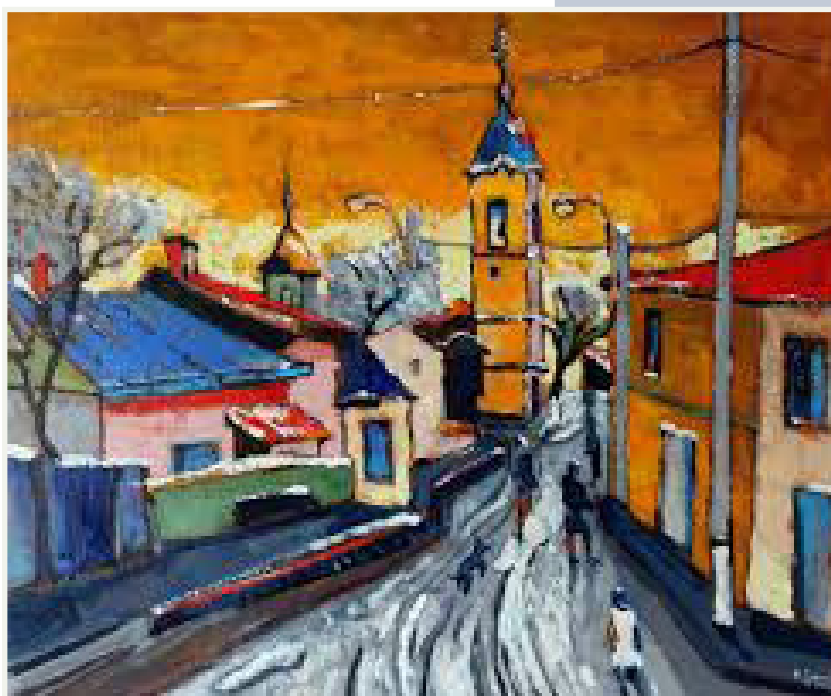
- Categoria urbane ocupă și ea o parte importantă, fie că este vorba de Botoșanii dragi sau de Sighișoara medievală sau de Acoperișurile Clujului. În toate se insinuează persuasiv clădiri vechi cărora artistul le imprimă stări diferite. Așa se explică de ce pentru Botoșani apar mai mult picturi în anotimpuri diferite;

- Naturile statice ne oferă un alt capitol reprezentativ în care evident că domină florile diverse de la cele de măr până la albăstrele, toate având ca suport ceramica tradițională cu motive etnografice care pot face trimiteri la tradiții și obiceiuri rurale. Asocierea aceasta dintre diverse flori și ceramică se produce pe fondul unei reîntoarceri spre trecut, poate spre niște nostalgii care ne mai gândilă din când în când locurile ascunse ale sufletului, ceramica aceasta tradițională fiind prezentă și în multe naturi statice ale lui Luchian; Obiectele de atelier sunt un exercițiu în care pictorul a simțit nevoia să ilustreze și uneltele prin care creația se manifestă;

- Am lăsat la urmă câteva lucrări reprezentative: Marea la 2 Mai, în care regăsim albastrul cu alte tonuri și cu alt zbucium; Albastru de Voroneț pus într-o perspectivă monumentală în care tușele de albastru ne invadează pur și simplu; Această judecată de Apoi, palpabilă, reală o putem corela cu Altarul roșu, o explozie de culoare care ne duce cu gândul la sacrul naturii și la roșul atotcuprinzător semnificând jertfa sângelui lui Iisus. Este o piatră de temelie pentru un templu spiritual al artistului în care jertfa mântuitoare îl eliberează prin intermediul naturii pentru că suntem la doar câteva săptămâni de sărbătorile sfinte ale Paștelui.

Prin compoziție, lumină, culoare și textură, arta picturală a maestrului ne subjugă determinant, lăsând să se vadă prin fereastra gândurilor un caracter frumos al omului George Șpaiuc. Putem vorbi de un anumit tip de realism transfigurat în pictura artistului dar regăsim câte puțin din toate, și postimpresionism, în care lumina și atmosfera cu ajutorul pensulației libere emană o anumită vibrație în fața căreia nu poți rămâne indiferent.

Cred că spusele lui Ștefan Luchian i se potrivesc atât de bine de parcă au fost scrise cu dedicație: „Poți să desenezi bine, să ai culoare cât de frumoasă, dacă nu pui simțire, nu iese nimic”.

Șezătorile iernii în luna lui Făurar

Mariana ICHIM HODAN

„Datinile, poveștile, muzica și poezia sunt arhivele popoarelor. Cu ele se poate oricând reconstrui trecutul întunecat”. (A. Russo)

În luna lui Făurar, Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Botoșani, instituție subordonată Consiliului Județean Botoșani, și-a creat un obicei, acela de a susține și a încuraja, alături de locuitorii din comunele și satele județului Botoșani, organizarea de șezători, astfel încât anul acesta s-a ajuns la cea de-a XXXIII-a ediție.

Având drept scop menținerea vie a spiritului culturii noastre tradiționale, conservarea și perpetuarea acestor valori inestimabile care mențin identitatea poporului român, prin șezători aflăm dibăcia, hărnicia, buna rânduială a lucrurilor, armonia și buna înțelegere care exista între oamenii satului, bucatele gătite din roadele câmpului obținute prin trudă și sudoare, înțelepciunea dobândită prin încercări de tot felul, virtutea de a fi mereu atenți și săritori la nevoile aproape-lui, purtarea cuviincioasă, iar toate acestea îmbrăcate într-un umor cuminte și spontan.

Imediat ce se termina munca la câmp și venea frigul, gospodinele își pregăteau lâna pentru tors, stativele pentru țesut, andrelele pentru împletit, vârtelnița pentru depănat, iar bărbații puneau nuiielele la opărit pentru a le putea împleti mai apoi făcând coșuri, desfăceau porumb, tăbăceau pielicelele pentru căciuli, coseau cojoace/bundițe, tăiau lemne pentru foc, pentru că iarna era lungă și timpul trebuia petrecut cu folos.

Anul acesta, șezătorile au debutat cum nu se putea mai frumos, în comuna Gorbănești, pe 17 februarie 2024, într-un cadru de poveste, cu oameni gospodari, care au ținut să readucă în atenție și cele mai vechi tradiții moștenite de la strămoșii noștri. Primarul Ionuț Melinte a reușit să mobilizeze mai toți oamenii din comuna pe care o conduce cu un deosebit simț al răspunderii, astfel încât să scoată la lumină vechile îndeletniciri ale sătenilor de odinioară. În curtea căminului au

fost aduse animale cu țarcuri special amenajate cu paie care amintesc de cele mai vechi îndeletniciri ale oamenilor de la sat. Interiorul căminului a fost împodobit cu tot ceea ce ține de trecutul nostru în materie de lucrături atât de femei, cât și de bărbați.

„Micii actori” au dat startul șezătorii cu momente muzicale, ghicitori, poezii, timp în care toți cei implicați lucrau de zor fiecare în ceea ce avea de făcut.

Trupa „Floare Albastră”, Fanfara Gorbănești, condusă de Georgel Iliescu, meșteri populari care continuă meșteșugurile țesutului, cusutului, împletitului, torsului și depănatului.

Ansamblul „Floare Albastră”, dansatori și soliști vocali, recitatori, dar și câțiva crescători de animale, ne-au transpus parcă într-o altă dimensiune a timpului și vor rămâne în sufletele celor prezenți o amintire dragă.

Câțiva invitați speciali din partea C.J.C.P.C.T., cum ar fi: Asociația 10 pentru folclor Suceava - inițiator și coordonator Mihaela Bârsan, care au venit cu propunerea de implementare a orelor de folclor în școlile noastre.

Poliinstrumentistul Leonard Zamă a adus în atenția publicului importanța perpetuării instrumentelor tradiționale locale și ne-a încântat cu interpretarea sa, la 11 instrumente populare; câțiva scriitori și poeți membri ai Uniunii Scriitorilor, din România: Nicolae Corlat, Cristina Șoptelea și Mihai Babei, precum și câțiva colaboratori ai C.J.C.P.C.T., soliștii vocali: Denisa Mântăluță, Șerban Ilaș, Alexandra Hoidrag și Alexandra Andronic, au adus un plus de valoare activității. Șezătoarea s-a bucurat și de un număr destul de mare de spectatori care la final s-au prins cu toții în joc. Toată lumea a fost servită cu plăcinte, colaci și mere.

„Șezătorile iernii” au continuat în aceeași notă de reînviere a tradițiilor de odinioară la Vorona, pe 18 februarie. Liceul Tehnologic „Ștefan cel Mare și Sfânt” a fost gazda unor momente de excepție pregătite de Sergiu Dascălu-Director al Liceului și de cadrele didactice ale acestuia. Ansamblul folcloric „Codrulețul” a scris o poveste actuală a tinerilor care aleg să plece din sat, iar părinții luptă pe orice cale să-i aducă înapoi, argumentând cu motive bine întemeiate cum ar fi: mâncarea sănătoasă, gătită după spusele bătrânilor, fetele frumoase și gospodine crescute cu principii sănătoase și frică de Dumnezeu, horile și jocurile satului unde lumea se adună și se bucură de muzică și voie bună, atmosfera trăită în armonie de săteni, pădurile și peisajul desprins din tablouri.

Povestea a fost pusă în scenă de către membrii Ansamblului „Codrulețul” și soliștii vocali: Știrbu Codruț, Ailoaie Anastasia, Amăricăi Adina, Petrescu Oana, coordonați de prof. Sergiu Dascălu.

Finalul poveștii a fost unul fericit, cu întoarcerea fiului la vatră și căsătoria lui cu o fată din sat prezentându-se obiceiul de nuntă tradițională cu vornic, cu gătitul miresei, jucatul zestreii, închinatul darului și hora gospodarilor.

Ca să fie un tablou întregit, asemenea șezătorilor autentice sătești, s-au alăturat meșteri populari vestiți, unii dintre ei având titlul onorific de „tezaur uman viu”: Matraș Valentin, Ciubotărița Constantin, Mihalache Doina, Andronache Niculina. Aceștia au ținut să explice tinerilor și tuturor celor prezenți cum se lucrează produse din piei de oaie, coșuri de nuiete, cum se nividește, țese și coase. Un grup de elevi îndrumați de un cadru didactic a descris și arătat cum se fac plăcintele poale-n brâu și alivencele.

Momentul a fost binecuvântat de un preot din sat care a sfințit icoanele pictate de către un alt grup de elevi din cadrul Liceului Tehnologic „Ștefan cel Mare și Sfânt” și care au fost dăruite apoi reprezentanților de seamă care și-au adus contribuția la organizarea acestei activități.

Ca un plus de experiență au venit și invitații speciali ai CJCPCT – Asociația-10 pentru folclor din Suceava - inițiator și coordonator Mihaela Bârsan, poliinstrumentistul Leonard Zamă și Mihai Cotos - solist instrumentist vioară și dirijor al Orchestrei „Ciprian Porumbescu” Suceava. Ei au ținut să accentueze importanța perpetuării tradițiilor și folclorului românesc și au propus implementarea orelor de folclor în școlile județului Botoșani.

Călătoria în timp a șezătorilor iernii a continuat la Albești, pe data de 24 februarie 2024, unde, de data aceasta, am asistat la o șezătoare literară, aceasta realizându-se la dorința primarului Mihai Amarandei, care a avut invitați scriitorii și poeții, membri ai Uniunii Scriitorilor din România: Nicolae Corlat, Gellu Dorian, George Luca, Dumitru Necșanu, Mihai Babei, Mircea Oprea, Ovidiu Petcu, Constantin Bojescu, Cezar Florin Ciobâcă și Viorel Ilișoi. În cadrul acestei șezători, s-a acordat titlul onorific de „Cetățean de Onoare” al comunei Albești, jurnalistului și scriitorului **Viorel Ilișoi** - autor a numeroase volume, președinte al Grupului Reporterilor Independenți, fost redactor la revista „Timpul” și fost reporter special la „Jurnalul Național”, „Ziarul Național” și „Cotidianul”, în semn de deosebită recunoștință și prețuire pentru toată activitatea pe care o desfășoară.

„Instrumentul cu care putem reda cel mai fidel realitatea, dar și ceva ce nu există fizic, însă având o la fel de autentică realitate, adică ideile, sentimentele, emoțiile noastre, e tot ceva ce nu există fizic: cuvântul. Toată civilizația noastră se întemeiază pe ceva ce nu există fizic. Relațiile dintre noi, oameni și oameni, relația dintre noi și cei din viitor, dintre noi și univers, dintre noi și eul fiecăruia, adică tot ce ține de interior, de exterior, de timp și de spațiu, totul stă pe alcătuirea asta diafană, invizibilă, numită cuvânt”, a spus Viorel Ilișoi.

După cum spune Alex Savitescu, în „Suplimentul de cultură”, din 27 aprilie 2013, **Viorel Ilișoi a devenit unul dintre cei mai mari autori români de reportaje, un povestitor cu har de la Doamne-Doamne și din propriile forțe, un F. Brunea-Fox al ultimelor două decenii, om cu căutătură adâncă, unul care reușește să decupeze realitatea cu bisturiul și să o readucă la viață cu suflul scriiturii și unul care o face ca și cum nu ar putea să fi făcut altceva în ultimele zece vieți. (Alex. Savitescu, „Suplimentul de cultură”, 27 aprilie 2013)**

Ansamblul folcloric „Vatra satului”, coordonat de Nicolae Ciocan, a încheiat șezătoarea cu o suită de dansuri și cântece populare.

Următorul popas a fost la Căminul Cultural din Dumeni, comuna George Enescu, inaugurat cu ocazia acestei șezători. Activitatea a fost pregătită și coordonată de Alin Chiorescu, care, atrăgând după sine familii întregi de săteni a reușit să illustreze mai toate meșteșugurile pe care le practicau sătenii în anotimpul friguros, îmbinate cu povești cu tâlc, amintiri ce stârneau râsul, poezii, ghicitori și nu în ultimul rând, cântec și joc.

Șezătoarea a întruchipat obiceiul străbun, acela de a ajuta o familie să strângă zestrea necesară pentru căsătoria fetei. Astfel s-au oferit aproape toți sătenii să contribuie cu câte ceva pentru a susține familia să facă nunta. La sfârșitul șezătorii gazda s-a ales cu o zestre destul de mare și frumoasă, fiind mulțumită pe deplin de faptul că li s-au alăturat atâția oameni. Gazda a servit în semn de recunoștință și apreciere cu plăcinte calde, cu vin, țuică, prăjituri și s-a oferit la rândul ei să întoarcă ajutorul tuturor celor prezenți când vor fi la nevoie.

Ansamblul „Stejărelul-Vlăstarele lui Enescu”, condus și coordonat de Alin Chiorescu, a presărat momente artistice de cântece și dansuri de-a lungul șezătorii, iar Ansamblul „Junii Suharăului” a completat cu câteva suite de dansuri.

Centrul Creației Botoșani i-a avut din nou invitați speciali pe cei de la Asociația 10 pentru folclor, coordonator Mihaela Bârsan și Ansamblul Studentesc Arcanul USV al Universității „Ștefan cel Mare” din Suceava, coordonat de Sorin Pohoată.

O șezătoare autentică a avut loc și la Coșula, unde primarul Mircia Acatrinei a reușit să repună în scenă prin tinerii satului coordonați de Adrian Ursache vechi obiceiuri și tradiții care trebuie arătate tinerilor și predate mai departe, astfel încât să nu se piardă identitatea neamului românesc.

Ansamblul de dansuri „Pădureanca”, Ansamblul „Bujorelul”, copii de toate vârstele au preluat din îndeletnicirile înaintașilor noștri și au pus în scenă sub forma unui spectacol de zile mari cântece și dansuri, glume, poezii, ghicitori, povești cu tâlc și cugetări, proverbe, zicători...

Ambianța creată a fost bine resimțită în sala plină de spectatori de la Căminul nou construit, încăpător, elegant și primitiv. Primarul comunei a avut plăcerea să întâmpine la intrare pe fiecare participant cu flori în semn de aleasă mulțumire pentru tot ce a reușit să facă alături de toți cei implicați.

Șezătoarea a fost urmărită cu interes și de un grup de oficialități din conducerea Consiliului Județean Botoșani în frunte cu Președintele Doina Elena Federovici, care este fiica satului Coșula și care în discursul său a remarcat-o pe fosta ei învățătoare, căreia i-a mulțumit și i-a dăruit un frumos buchet de flori. Tot printre spectatori, s-a aflat și Arhimandritul Calinic Chirvase, starețul Mănăstirii Coșula, care susține necondiționat tradițiile și obiceiurile din zonă și care de câțiva ani a reușit să includă Ansamblul Mănăstirii Coșula pe Lista monumentelor istorice din județul Botoșani, atrăgând tot mai mulți turiști în zonă. Șezătoarea a fost transmisă live pe Facebook pentru a se putea bucura și cei care nu au putut fi prezenți.

Încă o dată, șezătorile ne-au amintit de frumusețea obiceiurilor, de dibăcia oamenilor de pe la noi, de viața simplă, tihnită, trăită în pace și armonie între oameni, de caracterul vesel și mereu pus pe glume al sătenilor și de bucuria de a petrece împreună.

De Sărbători...

Victor TANASĂ – Dângeni

E un vânt rece și sec afară, un fel de viscol fără zăpadă, care răscolește doar ceața udă și câteva frunze rătăcite. Deși e o amiază de duminică (duminicile au avut totdeauna un aer special), e încă un semiîntuneric straniu, prevestitor de vreme rea.

Astăzi e 7 ianuarie 2024, ultima zi din șiragul Sărbătorilor de iarnă. În tot acest timp casa a mirosit frumos a colaci, a sarmale, a friptură și cârnați, a foc iute în sobă, a de toate cele ce îmi amintesc de Sărbătorile copilăriei care au fost așa de demult, parcă în altă viață, în alt timp, un timp al lipsei de grijă, al beatitudinii cum numai copilăria poate să fie.

Mi-au plăcut dintotdeauna Sărbătorile iernii, chiar dacă în acele timpuri școala, profesorii nu pomeneau nimic de Iisus Christos, de Nașterea Mântuitorului, de Irod și uciderea pruncilor... Știu doar că am mai prins viu în satul meu natal un obicei ce se petrecea în ziua de Ajun de Crăciun, un obicei pe care atunci nu-l înțelegeam și, chiar dacă am întrebato pe mama despre el, mi-a dat un răspuns vag ce nu m-a lămurit. Pentru mine a fost de neînțeles până mai târziu de ce oameni îmbrăcați în alb (harapi - așa le spunea mama) intrau intempestiv în casă dând ușile de perete stârnind țipete și râsete forțate, iar la ieșire scoteau de sub cearceaful alb cu care se îmbrăcau un ghemotoc de cărpe înroșite în chip de prunc înfășat care tocmai fusese ucis din porunca lui Irod. În stradă aștepta o fanfară încropită din câțiva consăteni pricepuți în ale cântatului, mai ales la instrumente de suflat, unde încingeau o horă bezmetică între „harapi” și fete luate cumva pe sus.

Era ciudat că, deși număram anii în calendare, la școală scriam data pe tablă pornind de la Nașterea Mântuitorului, noi învățam că notăm de fapt „era noastră” și „înaintea erei noastre”. Cu rușine recunosc că, deși mergeam la biserică, iar părintele Valentin Ciochină venea întotdeauna cu ajunurile, eu credeam că Iisus e un personaj la fel de fabulos cum e Moș Crăciun (Moș Gerilă) care ne aducea (sau nu, după posibilități) daruri.

După Crăciun și Irozi (căci așa se numea obiceiul descris mai sus) venea Anul Nou. Și erau pe vremea aceea, în satul meu natal, Urecheni, sat aflat între Creangă și Sadoveanu (adică la jumătate de cale între Humulești și Pașcani), o sumedenie de obiceiuri de la grupuri de mascați ce purtau cojoace întoarse și niște măști după modelul celor văzute la muzeul etnografic al lui Neculai Popa din Târpești, la urși, căiuți, capre și cerbi, la căldărarii cu pălării mari împodobite cu pene și îmbrăcați cu haine trențuite special, la bandele de teatru popular (Coroi, Terente, Jianu...) până la cei mici care umblau cu uratul, dar care nu începeau niciodată până ce soarele nu săruta dulce geana pădurii din Fundătura înroșind dealurile înzăpezite (căci erau pe-atunci niște zăpezi!)

Suna satul de clopoței, de buhaiuri, de cântece din fel și fel de instrumente, dar mai ales de tobe. Cu toții ne întreceam atât la confecționatul tobei care sună cel mai clar, dar și la măiestria bătutului acesteia, căci erau fel și fel de bătăi, fiecare cu specificul ei și nu se potrivea bătaia de la urs, cu bătaia tobei de la căldărari sau de la căprițe. Pentru asta întindeam nailonul pe o veșcă de lemn rotundă sau chiar pătrată, la căldură, apoi scoteam toba la ger. În interiorul acesteia, pe sârme întinse, puneam șiraguri de pătrățele de tablă tăiate cu foarfecile (moartea foarfecilor de croitorie ale mamei). Astfel toba suna când ascuțit, când înfundat, iar în răstimpuri, între bătăi, scuturam toba cu șiragurile zornăitoare... ce mai, o adevărată artă!

Făceam repetiții cu săptămâni întregi înainte de Anul Nou (încă nu aveam în vocabular termenul de „Revelion”, chiar dacă îl auzisem, dar parcă nu se încadra în peisajul nostru tradițional, era din caietul cu “era noastră” și „înaintea erei noastre”). Trebuia să iasă totul perfect, culegeam textele, confecționam costumele (acum bag de seamă că sarcinile cele mai grele îmi reveneau întotdeauna mie!), căci am umblat și cu uratul cu buhaiul (avea bunicul din partea mamei un buhai dintr-un putinei de lemn cu membrană din piele și un arcuș din păr smuls din coada cailor pe care bunicul i-a slujit toată viața și pe care i-a iubit atât de mult), dar și cu ursul, cu mascații și cu căldărarii.

De departe, cel mai elaborat obicei de la noi era obiceiul numit „Arnăuții”. Un grup de tineri a căror costumație era făcută cu migală din năframe, oglinzi și mărgele cusute cu grijă de mâinile îndemânatică ale femeilor și fetelor. Un teatru popular însușit după lungi pregătiri ce însumau poezii populare, dansuri și strigături, un spectacol ce amintea de timpurile boierilor, ale haiducilor, ale luptei celor tineri de a-și etala superbia tinereții în fața unei ordini sociale injuste, un spectacol ai cărui actori erau arnăuți, căpitani, dragomani, toți flăcăi de însurat și cu armata făcută și, bineînțeles, taraful, un taraf dintre cele bune, arvunite din timp pentru ca totul să iasă ca la carte, o carte nescrisă, păstrată perpetuu în mințile și sufletele acelor iubitori de frumos care au fost și care, sper, mai sunt...

Arnăuții erau mândria comunei noastre, erau așteptați mai ales la casele cu fete de măritat, dar nu numai, era rușine să nu-ți între arnăuții în curte mai ales că se lăsa cu joc și voie bună, iar veselia se încheia la Căminul Cultural, pe 3, 4 ianuarie cu Balul Arnăuților, când flăcăii își storceau în joc și strigături ultimele puteri ale picioarelor și ale glasurilor acum răgușite de tot.

Au trecut iar Sărbătorile iernii, mai sunt și azi obiceiurile frumoase de altădată, mă bucură nespun faptul că au renăscut, căci o perioadă, după Revoluție, păreau că se sting încet, încet. Am străbătut (zilele trecute) țara în Ajun și în ziua de Anul Nou, am făcut un circuit în jurul Carpaților Orientali și Meridionali și am regăsit cu bucurie (mai ales în satele Moldovei) străzile înțesate de copii și tineri care duc tradițiile mai departe. Am văzut curțile gospodariilor, dar și curțile bisericilor, pline de alaiuri de urători și mascați, am văzut desfășurări ample de parade ale obiceiurilor dirijate de polițiști și jandarmi care nu-și puteau masca nici ei voioșia de pe față, am retrăit bucuria din copilărie ce mă ținea într-o stare de efervescență de la Crăciun, până după Bobotează. Mi-am amintit cum umblam prin nămeți cu fratele meu, Mihai, cu vărul Nicu sau cu vecinul, Corneluș, dar acelea parcă au fost niște timpuri așa de demult, dinaintea erei noastre, pardon!, dinaintea Nașterii Mântuitorului nostru Iisus Hristos...

Afară vântul continuă să bată ca un turbat, deși e doar ora 14.00, parcă s-a înnoptat de-a binelea și pare că prin sat încă se mai aude ecoul urătorilor, al cântecelor fanfarei, al pocniturilor de harapnic, al buhaiurilor. Pare că timpul miraculos al sărbătorilor nu vrea să plece și vântul, transformat în vătaf de arnăuți, mai scutură porțile și ferestrele gospodariilor. Din când în când mai latră un câine, mai țipă o pasăre, vântul răscolește tabla acoperișului care mormăie înfundat, dar nu, nu sunt vătafii, până la anul nu mai întreabă nimeni: „Bucuroși de urs?”...

Târgul Mărțișorului,

Ediția a XIV-a, 28 februarie - 1 martie 2024, Botoșani

Daliana BEJAN

La finalul lunii Făurar, începutul lunii Mărțișor, în perioada 28 februarie-1 martie 2024, Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Botoșani, instituție publică de cultură aflată în subordinea Consiliului Județean Botoșani, a organizat pe Pietonalul Unirii Târgul Mărțișorului, ajuns la cea de-a XIV-a ediție.

Având în vedere faptul că Baba Dochia a ținut cu noi și nu și-a scuturat prea tare cojoacele, Târgul Mărțișorului a fost prelungit până pe data de 3 martie 2024.

Pe data de 28 februarie, la ora 12:00, a avut loc deschiderea oficială a târgului, iar la ora 13:00, în incinta Centrului Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Botoșani, a avut loc vernisajul expoziției colective:

Expoziție de instalații (sculpturi) „Moștenirea” - Gabriel Asoltanei;

Expoziție de tablouri - Marcel Alexa și elevii Liceului de Artă „Ștefan Luchian”, Botoșani, prof.

coordonator Genoveva Dolhescu.

În aceeași perioadă, Pietonalul Unirii a găzduit expozițiile de mărtișoare cu vânzare ale meșterilor populari și artizanilor din județele Botoșani, Suceava, Iași și Argeș.

În rândurile de mai jos vom face cunoscute numele participanților datorită cărora tradiția mărtișorului are continuitate:

ALEXA CONDRATOV Lidia
din BOTOȘANI

ALEXA CONDRATOV Marcel
din BOTOȘANI

ANICULĂESEI Mihaela
din Vorona, BOTOȘANI

ASOLTANEI Gabriel
din Tudora, BOTOȘANI

AVADANEI Georgiana

(CABR) Centrul de Abilitare și Reabilitare
pentru Persoane Adulte „Lucie Lecomte”, BOTOȘANI

BAHRIN Denise Layla
Școala Gimnazială „Dimitrie Brândză”,
Vișoara, BOTOȘANI

BORȘ Mirela-Simona
din BOTOȘANI

BRAȘOVEANU Elena - Liliana
Liceul Tehnologic Todireni, BOTOȘANI

BUJOREANU Simona-Ștefania
din BOTOȘANI

BUZILĂ Mariana

(CABR) Centrul de Abilitare și Reabilitare
pentru Persoane Adulte „Lucie Lecomte”, BOTOȘANI

CĂLINESCU Alin-Adrian

(CABR) Centrul de Abilitare și Reabilitare
pentru Persoane Adulte „Lucie Lecomte”, BOTOȘANI

CHIRON Maria - Mihaela
din Draxini, Bălușeni, BOTOȘANI

CHIȚAC Maria-Viorica

(CABR) Centrul de Abilitare și Reabilitare
pentru Persoane Adulte „Lucie Lecomte”, BOTOȘANI

CIOBANU Cristina
Prof. Liceul de Artă „Ștefan Luchian” BOTOȘANI

CIUBOTARIU Laura
(CABR) Centrul de Abilitare și Reabilitare
pentru Persoane Adulte „Lucie Lecomte”, BOTOȘANI

COSMA Lucia
din Coșula, BOTOȘANI

Director prof. CEICĂ Cristina - Luminița
- Școala Gimnazială „Dimitrie Brândză”,
Vișoara, BOTOȘANI

DOBRESCIUC Veronica
din SUCEAVA

DOLHESCU Genoveva
Prof. Liceul de Artă „Ștefan Luchian” BOTOȘANI

EPURE Violeta
Școala Gimnazială „Dimitrie Brândză”, Viișoara,
BOTOȘANI

GAVRIL Mihaela-Mădălina
din Brehuiești, Vlădeni, BOTOȘANI

GROHOLSCHI Silviu
Liceul de Artă „Ștefan Luchian” BOTOȘANI

HEMEN Carmen
Director Liceul Tehnologic Todireni, BOTOȘANI

HOGEA Andreea
Liceul de Artă „Ștefan Luchian” BOTOȘANI

IRIMIA Bianca
din BOTOȘANI

LUCHIAN Liliana
din BOTOȘANI

MACOVEI Livia
din Mănăstirea Humorului, SUCEAVA

MATRAȘ Valentin
din Vorona, BOTOȘANI

MOSCALU Maria
Școala Gimnazială „Dimitrie Brândză”, Viișoara,
BOTOȘANI

MURARIU Amalia Florena
Școala Gimnazială „Dimitrie Brândză”, Viișoara,
BOTOȘANI

OCHIANĂ Catinca
din Avrămeni, BOTOȘANI

CÎRSTEA Georgeta
din Bascov, Pitești, ARGES

POAMĂ-NEAGRĂ Lăcrămioara
din BOTOȘANI

PRISACARIU Denisa - Nicoleta
Școala Gimnazială „Dimitrie Brândză”, Viișoara,
BOTOȘANI

SCUTELNICU Mihaela
din Tudora, BOTOȘANI

SILION Dumitru
din Tocileni, BOTOȘANI

SILION Georgeta
din Tocileni, BOTOȘANI

SIMION Andreea-Maria
Asociația „IL GIROTONDO”, BOTOȘANI

SPOIALĂ Natașa Daniela
Liceul Tehnologic Todireni, BOTOȘANI

ȘURGHIN Elena Emanuela
Prof. Liceul de Artă „Ștefan Luchian” BOTOȘANI

TCACIU Anișoara
din BOTOȘANI

TIMOFCIU Petrică
din BOTOȘANI

ȚIBICI Ana - Maria
din BOTOȘANI

ȚIVLIĂ Elena
din BOTOȘANI

UHRENCIU Valentina
din IAȘI

UNGUREANU Mihaela - Dorina
din BOTOȘANI

VATAVU Olimpia
din BOTOȘANI

VÎRLAN Elena - Roxana
ONG „Copilărie cu dichis”

ZEAMĂ Livia - Elena
Școala Gimnazială „Dimitrie Brândză”, Viișoara,
BOTOȘANI.

Mărțișorul Dorohoian sau primăvara în acorduri muzicale

Mariana ICHIM HODAN

Primăvara a început pe acorduri muzicale la Dorohoi. Pe 29 februarie și 1 martie a avut loc cea de a XL-a ediție a Festivalului Național de Muzică Ușoară Românească „Mărțișor Dorohoian”.

Fiind ediție jubiliară, organizatorii - Centrul Județean Pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Botoșani, Primăria Municipiului Dorohoi, Consiliul Local și Centrul de Informare și Promovare Turistică Dorohoi, au făcut eforturi să surprindă plăcut, și anul acesta, publicul iubitor de muzică ușoară. Gazdele au oferit posibilitatea celor 36 de artiști, din toată țara, să concureze pe o scenă care, de ani buni, scrie istorie în muzică, dar și surpriza unor invitați speciali care au evoluat în recital.

„Mărțișor Dorohoian” reușește, de patruzeci de ani, să mențină înalta ținută artistică și culturală a evenimentului, fiind rampa de lansare pentru tinerii care bat la porțile afirmării. Renumele vine și din faptul că, de-a lungul vremii, mulți dintre interpreții consacrați de astăzi au urcat pe scena festivalului în calitate de concurenți. Amintim doar că, în 1981, Trofeul Festivalului a fost câștigat de Gabriel Dorobanțu, iar un an mai târziu de Carmen Rădulescu.

Încă de la primele ediții, festivalul s-a remarcat prin recitalurile susținute de unii dintre cei mai cunoscuți și apreciați interpreți de muzică ușoară, cum ar fi: Mihaela Mihai, Aurelian Andreescu, Angela Similea, Marcel Pavel, Mădălina Manole, Luminița Anghel și mulți alții.

Concursul s-a desfășurat pe două categorii de vârstă: 10-14 ani și 15-30 ani, concurenții reușind să se facă remarcăți atât prin alegerea repertoriului, cât și prin prezență scenică și interpretare.

Evenimentul l-a avut ca prezentator, în prima seară de concurs, pe actorul ieșean **Vlad Baba**, pentru ca amfitrionul celei de a doua seri, cu decernarea premiilor și Gala Laureatilor, să fie, cunoscutul om de televiziune **Dan Negru**.

Juriul Festivalului, format din oameni de specialitate, experți în materie de muzică, l-a avut, ca președinte, pe Maestrul Dirijor și Compozitor, membru al Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor

din 1990, **Viorel Gavrilă**, alături de conferențiar univ. dr., la Universitatea Națională de Arte „George Enescu” Iași - **Dan Spânu**, pe directorul Clubului Copiilor din Dorohoi, membru în Corpul Național al Experților în managementul educațional - **Marcel Dupu**, solista vocală, fostă concurentă la Vocea României, absolventă a Academiei de Muzică „Gheorghe Dima” din Cluj și profesor de canto - **Mădălina Omania**, precum și pe **Mosche Blănuș** - inițiator și susținător al tuturor edițiilor festivalului. Juriul a cântărit cu maximă precizie prestațiile concurenților, astfel încât premiile au fost atribuite celor mai buni dintre cei buni.

La categoria 10-14 ani, concurenții câștigători:

PREMIUL I - PETRIC ȘTEFANIA - CLUJ

PREMIUL II - DANCĂ ANA-GIULIA-ELENA - NEAMȚ

PREMIUL III - TCACIUC BEATRICE-ECATERINA - SUCEAVA

MENȚIUNE - GRUMEZA ILINCA-LĂCRĂMIOARA - BOTOȘANI

PREMIUL SPECIAL- CRIMUȚ-DOROFTEI ANTONIA-CRISTINA - ȘARUL DORNEI - SUCEAVA

PREMIUL SPECIAL - GURICI DARIA-ELENA - IAȘI

Categoria 15-30 de ani, concurenții câștigători:

PREMIUL I - SPÂNACHE ȘTEFANIA-ELIZA - VASLUI

PREMIUL II - DAMIAN ALEXANDRA-IOANA - TECUCI GALAȚI

PREMIUL III - TAMBA CRINA-ELENA - NEAMȚ

MENȚIUNE - PASCAL ȘTEFANIA-DANIELA - NEAMȚ

PREMIUL SPECIAL - CIBOTARIU KARINA-IOANA - BOTOȘANI

TROFEUL FESTIVALULUI - CONCURS NAȚIONAL de MUZICĂ UȘOARĂ ROMÂNEASCĂ 2024 a fost câștigat de HAIĐĂU GIULIA-ELENA, din Iași.

Publicul dorohoian a avut prilejul de a asculta muzică ușoară românească adusă în scenă de concurenții din acest an și de recitalurile mult așteptate ale **Trupei „Bere gratis”, Gabriel Dorobanțu, Mădălina Omania** și câștigătoarea trofeului „Mărțișor Dorohoian” 2023 - **Bogdana Bianca Visterniceanu** - Republica Moldova.

De la an la an, organizatorii încearcă să aducă îmbunătățiri în ceea ce privește buna desfășurare și creșterea calității Festivalului, iar anul acesta a fost o ediție jubiliară memorabilă.

„Moștenirea” Expoziția de instalații (sculpturi)

Gabriel ASOLTANEI

Mă numesc Gabriel Asoltanei, născut în Timișoara la 3 martie 1993. Mă trag din Tudora, Botoșani, la fel ca părinții și bunicii mei. Loc în care am și crescut de la vârsta de 4 ani. Sunt o fire visătoare, curioasă, creativă. Prinzând rădăcini în acest sat minunat, am fost inconștient influențat de tot ce înseamnă port tradițional. Definiția portului tradițional, în viziunea mea, cuprinde toată cultura, de la datini și obiceiuri până la straie și felul în care oamenii se salutau când se întâlneau pe ulița satului. La fel ca părinții mei, la o anumită vârstă am fost acaparat de drumul banului, dorind a-mi face un rost în viață, așa că am luat drumul străinătății. A trebuit să trec printr-o perioadă de ruptură pentru a simți chemarea! Parcurgând această perioadă, inevitabilul s-a produs, leitmotivul amintit atât de des în folclorul nostru m-a lovit: Dorul...

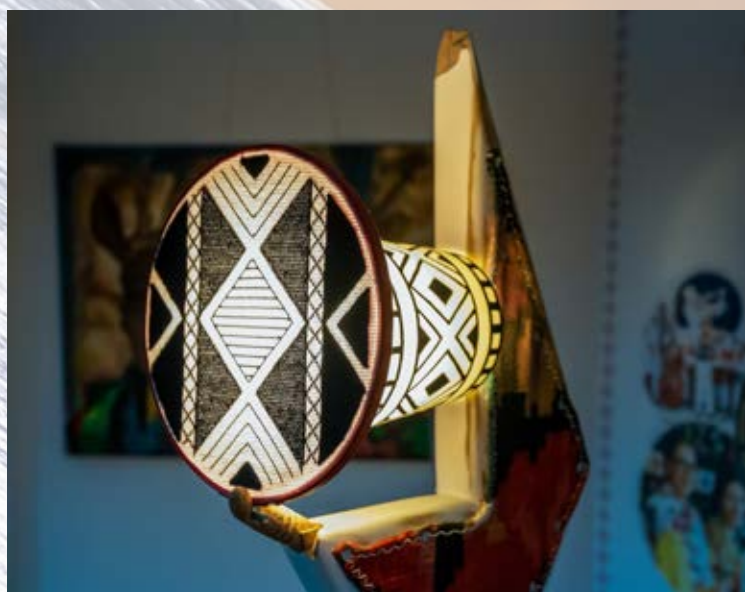

Dorul de dealurile mele, dorul de ulița pietruită, dorul de nukul gigant din grădină, dorul de atelierul bunicului unde am luat pentru prima dată contact profund cu lemnul, această materie vie, superbă și demnă de un respect incomensurabil! Of, Dorul...

Cum în călătoria mea nu mi-am găsit locul nicăieri pe unde am tot lucrat, schimbând domeniile de activitate foarte des, tot la fel de inconștient s-a produs o formare a mea. Cu alte cuvinte, pe unde am trecut am cules informații și am deprins abilități, toate doar pentru a mă pregăti pentru acel moment când avea să mă pălească dorul. Fiind „inițiat” de mic în lumea craftului de către bunicul, iar acum, că dețineam și un bagaj mult mai bogat de skill-uri, într-o dimineață venind din tura de noapte și gândind la copilărie, am ignorat complet rutina și m-am apucat să construiesc o lampă. Moment în care am avut parte, cred eu, de o experiență cuantică la granița dintre vis și realitate; am fost din nou copil... Acel copil curios, creativ și visător pe care-l știam de mai demult. Acea experiență a fost definitorie pentru mine! Mi-am promis că nu voi mai lăsa asta să moară niciodată!

Neavând o direcție clară, ceea ce chiar nu conta, am continuat să tot lucrez sau să mă joc, mai bine zis, odată cu asta, felul meu de a da fond oricărei forme mă îndemna să caut în adâncimi. Astfel am început să sap tot mai adânc în ceea ce mie-mi place s-o numesc lada de zestre a bunicilor, acele influențe din trecut.

La șase ani distanță de acel moment mă mândresc cu lucrări precum „Zeița Carpatis”, lucrare care a luat naștere de la un simbol (segment de coloană) – jumătate de romb, romb, jumătate de romb scrijelit pe o falancă de cal descoperită pe teritoriul țării noastre având o vechime de mai bine de 12.500 de ani. Lucrare pe care am început-o în Londra în anul 2020 și pe care am terminat-o abia în 2023, când m-am întors acasă. Procesul a durat atât deoarece lipsea un element pe care l-am găsit doar aici, la bunica, și anume scoarța moldovenească de perete.

O altă lucrare de care mă simt profund atașat este „Transhumant”, o bucată de stejar pe care bunicul meu a îngropat-o parțial în pământ acum mai bine de 60 de ani pe post de stâlp de gard, la gradina casei unde am crescut. Mândrindu-mă cu o oarecare experiență în ceea ce privește lemnul, am știut instant că sub stratul afectat de vreme se ascunde lemn sănătos și valoros.

Așadar l-am prelucrat, tratat și împodobit cu un meandru spiralic, ornament grafic ce-l ajută să povestească privitorului că nu există moarte, ci doar transformare!

Încă o imagine pe care am dorit a o perpetua a fost acel păstor care stă toată vara cu oile în codri, om care, fără prea multă carte, este gata oricând să livreze o doză incredibilă de înțelepciune. Cum de altfel am și numit această lucrare realizată din lemn de plop cules de pe gârla din apropierea casei părintești. Căciula din blană albă de oaie fiindu-i simbol – „Înțelepciunea”!

Am creat însă o lucrare pe care o privesc cu mare admirație de fiecare dată, se numește „Indo-europenii”, după Marija Ghimbutas, arheologul american de origine poloneză care a studiat civilizațiile vechii Europe. Conform ipotezei Marijei Ghimbutas din lucrarea „The Prehistory of Eastern Europe”, vorbitorii limbii indo-europene ar fi migrat în mileniul al III-lea î.Hr. din stepele nord pontice și de la Marea Caspică, intrând în Europa, ocupând-o și ulterior generând popoarele europene. În viziunea autoarei erau popoare războinice care au distrus civilizația veche europeană. Tot Marija Ghimbutas va fi printre primii cercetători care afirmă că de fapt leagănul civilizației europene de astăzi a fost spațiul carpato-balcanic.

„România este vatra a ceea ce am numit Vechea Europă, o entitate culturală cuprinsă între 6.500-3.500 î.Hr. axată pe o societate agrară, matriarhală, teocratică, pașnică, iubitoare de artă, care a precedat societățile indo-europenizate patriarhale de luptători din epocile bronzului și fierului (...)” (sursă: Marija Ghimbutas-The Prehistory of Eastern Europe).

Ca o lucrare de sinteză aş aminti „Calea”, unde pe o siluetă umană dusă la abstract inspirată de stâlpii antropomofi (pe care îi vedeam atât de des în copilăria mea mai pe la toate porțile și cerdacurile caselor din sat, neștiind pe atunci că ei de fapt simbolizează strămoșul neamului ce are ca misiune straja casei și a gospodăriei de lucruri rele), am așezat în ordine cronologică de la bază cele mai importante etape ale omenirii.

Plecând de la Preistorie și trecând prin Antichitate, Clasicism, Evul Mediu, Renaștere, Epoca Industrială și terminând cu Epoca Contemporană, încercând astfel a cristaliza o imagine de ansamblu, un moment de reflecție!

În altă ordine de idei, ceea ce încerc eu să fac, misiunea mea, este să evoc un soi de călătorie contemplativă care invită privitorul să relaționeze cu rădăcinile și trecutul propriu.

Am fost plăcut surprins de reacțiile și aprecierile stârnite de expoziția intitulată „Moștenirea”, din incinta Centrului Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Botoșani, moment în care țin să aduc mulțumiri pentru invitație d-rei referent cultural Daliana Bejan, d-nei manager Iustina Irimia-Cenușă (...) și nu în ultimul rând aprecieri profunde d-lui Marcel Alexa și elevilor de la Liceul de Artă „Ștefan Luchian” Botoșani, sub coordonarea d-nei prof. Genoveva Dolhescu, ale căror picturi au completat atât de frumos și natural tematica acestei expoziții, făcând-o un eveniment de neratat.

A fost o onoare să mă aflu aici!

Vă mulțumesc!

Ziua Internațională a Poeziei

Profesor Cristina RÎZNIC
Colegiul Național „A.T. Laurian”, Botoșani

Încă din cele mai vechi timpuri, omul și-a îndreptat privirea spre cer, unde credea că își au sălașul zeii. Pentru a-i îmbuna, omul a simțit nevoia să le închine imnuri.

Odată cu Antichitatea greco-latină, poezia și-a păstrat fiorul sacru care îl animă pe cel care o creează, fior numit de Aristotel „katharsis”. Treptat, omul și-a păstrat privirea spre cer, dar a înțeles că poate vorbi la fel de frumos nu doar despre zeii, ci și despre lucrurile care îl înconjurau: despre oameni și păsări, despre stele și nori, despre iubire, viață și moarte. Poate de aceea ziua de 21 martie se adresează vibrației lirice, la loc de cinste aflându-se Măria Sa, Poezia.

Elevii claselor a X-a E, a XI-a E și a XI-a F de la Colegiul Național „A.T. Laurian” au sărbătorit această zi punându-și creativitatea la încercare.

Prima provocare a fost aceea de a **defini poezia**, folosind termeni din domeniul matematicii, biologiei sau chimiei, în funcție de profilul clasei.

Iată câteva dintre definițiile găsite de elevii de la profilul real:

„Poezia este mediana sufletului, egală cu jumătatea ipotenuzei din creierul cititorului”.

„Suma tuturor laturilor sufletești: iubire, ură, melancolie, dezamăgire”.

„Poezia este intervalul închis la stânga de inspirație și deschis la dreapta de imaginație”.

„Radical de ordinul trei din sufletul autorului”.

„Mulțimea tuturor cuvintelor care definesc gândurile poetului, înmulțite cu emoțiile acestuia”.

„Suma matriceală, în care liniile sunt sentimentele cu asimptote la infinit”.

„Un sistem de ecuații, în care fiecare emoție transmisă reprezintă o variabilă”.

Elevii de la profilul chimie-biologie nu s-au lăsat intimidați de sensurile ascunse ale poeziei, ci au înțeles că limbajul alchimic al poeziei ascunde anumite sensuri și este accesibil doar inițiaților. Definițiile lor sunt dintre cele mai ingenioase și mai creative.

„Poezia este un ganglion de sentimente, ai cărei neuroni au dendrite și axoni lungi, pentru a conduce senzațiile până în adâncul inimii”.

„O hipersecreție de serotonină pe plan cultural, care determină gigantismul intelectual”.

„O celulă cu nucleul plin de sentimente, ce se multiplică în versuri, creând un organism complex”.

„Poezia este secretul stocat de cortexul prefrontal al creierului, scăpat de gura inimii”.

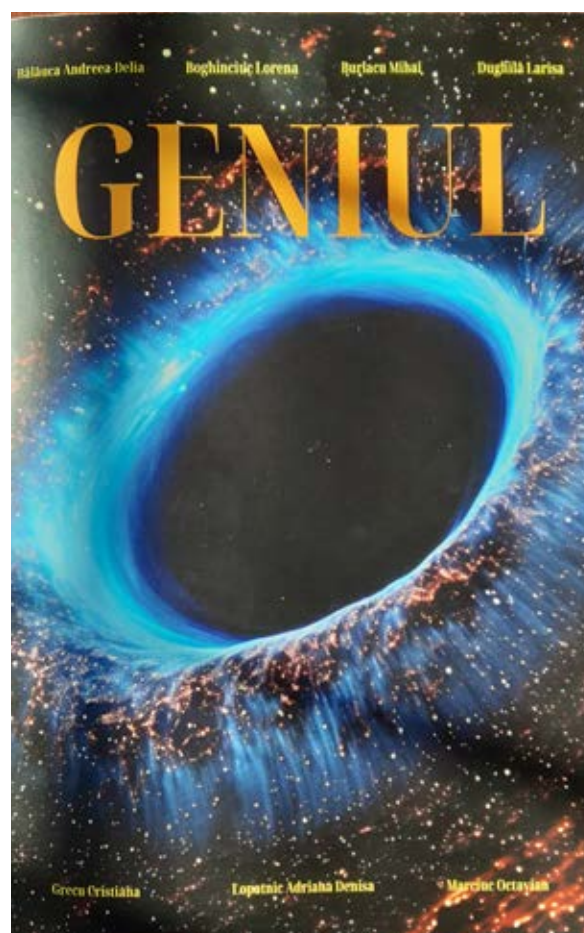
„Un organism viu, în care fiecare vers reprezintă o celulă, iar strofele sunt organele ce alcătuiesc întregul poem”.

„Sistemul circulator, în care poetul este inima, iar noi, cititorii, suntem organele ce primesc sentimentele”.

„Poezia este un ecosistem biologic, în care cuvintele interacționează similar organismelor, creând diversitate”.

„Poezia este rezultatul unei disfuncții secretorii de dopamină”.

A doua activitate a fost „**Atelierul de scriere creativă**”. Tematica a fost variată, pornind de la poemul mâinii adolescente, care să conțină versuri despre propria persoană, până la poezia dedicată mamelor plecate la muncă în străinătate. Am construit „**Farmacia de poezie**”, adică am recomandat versuri pentru diferite dureri pe care le resimțeam în acea zi (cap, dinți, stomac, junghiuri etc.). Poezia recomandată pentru durerea de dinți a fost „**Zâmbet**”, de Dan Balan, în timp ce pentru junghiuri, remediul poetic recomandat a fost „**Zâna mea cea bună**”, de Nina Beldie. Am descoperit că durerile de cap pot fi atenuate dacă iei doza suficientă din poezia „**Nebun de alb**”, de Adrian Păunescu.

Cea de a treia activitate a necesitat mult efort, spirit de echipă, valorificarea talențelor. **Teme și motive romantice** precum timpul, condiția omului de geniu comparativ cu cea a omului comun, cosmicul, natura au constituit obiectul cercetării. Elevii au consultat „**Dicționarul de simboluri**”, au identificat versuri în creațiile eminesciene, au prezentat tema din perspectiva interdisciplinară, punându-se accentul pe artele plastice, cinematografie, filosofie etc. Au transpus anumite idei poetice în desen, au realizat broșuri informative, jocuri interactive, au provocat colegii să răspundă la anumite ghicitori tematice, au conservat poeziile preferate în borcane sau cutii decorative. Și-au exprimat emoțiile și trăirile în jurnalul activităților și au încercat să descopere oameni de geniu din domenii diverse de activitate. Au confecționat semne de carte, au identificat simboluri specifice temei abordate și au ales o culoare reprezentativă pentru echipă.

A patra activitate, intitulată **„Poetri sărbătoriti în luna martie”**, i-a pus pe elevi în postura de a căuta poezii reprezentative ale lui Alexandru Macedonski, George Topârceanu, Nichita Stănescu. „Vara la țară”, de George Topârceanu, a stârnit cele mai multe reacții, zâmbete și aprecieri. Au descoperit astfel sincretismul versurilor cu muzica lui Mircea Baniciu.

Apa este forta motrice a întregii naturi
-Leonardo da Vinci

Cea de a cincea activitate a fost **„Interviuri imagine adresate poetilor George Topârceanu și Otilia Cazimir”**. După citirea biografiei acestora și aflarea poveștii de iubire care i-a animat, elevii au fost puși în postura unor reporteri care s-ar întâlni pe stradă cu acești autori, cărora ar trebui să le adreseze cinci întrebări. Curiozitatea reporterilor s-a oprit în mod special asupra pseudonimului poetei și a modului în care aceasta a debutat.

Au fost activități bogate în sens, încât ne-am simțit adevărați magicieni ai cuvintelor care, „Din bube, mucegaiuri și noroi / Iscat-am frumuseți și prețuri noi”. (Tudor Arghezi – „Testament”)

Festivalul Coral de Muzică Sacră, o sărbătoare pe drumul către Înviere!

Mariana ICHIM HODAN

În călătoria noastră spre Patimi și Înviere, sâmbătă, 30 martie 2024, am poposit în Sala „Mihai Eminescu” a Hotelului Rapsodia din Botoșani, la o rugăciune cântată care a răsunat atât din glasuri de copii, cât și de adulți, pe scena Festivalului-Concurs Coral de Muzică Sacră, ediția a V-a.

Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Botoșani, instituție publică în subordinea Consiliului Județean Botoșani, și-a deschis din nou porțile și a organizat cea de-a V-a ediție a unui festival care e menit să ne amintească în zilele de Post, rânduite de Biserica Ortodoxă, de scurta noastră călătorie pe pământ în care ne pregătim pentru întoarcerea Acasă.

Cele 18 coruri, venite din mai multe zone (Huși, Iași, Brașov, Tulcea, Botoșani și Republica Moldova - Ialoveni, Soroca, Glodeni și Orhei), au reușit să convingă atât juriul, cât și publicul cu prestațiile lor.

Prezentarea a fost asigurată de vocea angelică a binecunoscutei artiste și manager al CJCPCT Botoșani - Iustina Irimia Cenușă.

Juriul a fost format din trei membri de specialitate: președintele juriului - lect. univ. dr. Rodica Trandafir - Academia de Muzică „Gheorghe Dima” din Cluj, extensia Piatra-Neamț; pr. Alexandru Grigoraș - membru al Corului Academic „Byzantion”, iar în prezent preot în Parohia Sascut Sat din Arhiepiscopia Romanului și protopop al Protoieriei Sascut; profesor Dragoș Boicu - Liceul de Arte „Ștefan Luchian” Botoșani - inițiator și dirijor al Corului „Lira”, autor de Antologii Corale.

Un moment de excepție și de adâncă cugetare a fost prezentat de Grupul Psaltic „Macarie Ieromonahul” din Suceava, invitații speciali din recital.

Corurile/ formațiunile corale/ grupurile psaltice au fost răsplătite cu premii după cum urmează:

Categoria A

Premiul I - Corul „Transilvania”
din Braşov, Prof. Mihaela Mureşan

Premiul II - Corul „Biruitoarii”
al Seminarului Teologic Liceal Ortodox „Sf. Gheorghe”
Botoşani, Prof. Cezar Grădinaru

Premiul III - Corul Şcolii de Muzică „Filip Toderaşcu”
Costeşti, Ialoveni, Republica Moldova, Prof. Cristina Mereacre

Menţiune - Corul „Belcanto”
Soroča, Republica Moldova, Prof. Ludmila Samarin

Categoria B

Premiul I - Corul de copii „Fantezie”
Glodeni, Republica Moldova,
Prof. Olga Dulghieru

Premiul II - Corul de copii „Armonia”
al Liceului Teoretic „Ion Luca Caragiale”, Orhei R. M.
Prof. Anghelina Usatii

Premiul III - Corul „Sf. Ierarh Nicolae”,
Botoşani, Dirijor Gabriel Dumitru Azamfirei

Menţiune - Corul Şcolii Nr. 12,
Botoşani, Prof. Gabriela Zăiceanu

Categoria C

Premiul I - Corul „Cantus Libera”
Tulcea, Prof. Simona Dumitru

Premiul II - Corul Bisericii „Sf. Iosif cel Milostiv
Mitropolitul Moldovei” Valea Lupului, Iaşi, Prof. Mariana Macarie

Premiul III - Corul de Cadre Didactice
al Liceului Tehnologic Vorona Prof. Amaricăi Andreea

Menţiune
Corala „Raluca Iuraşcu” Vorona, Botoşani,
Prof. Gabriela Zăiceanu

Categoria D

Premiul I - Grupul Psaltic „Sf. M. Mc. Chiriachi”
al Catedralei Episcopale din Huşi,
dirijor Cosmin-Vlăduţ Mironescu

Premiul II - Grupul Psaltic „Filotheos”
Botoşani, Prof. Gheorghe Bulboacă

Premiul III - Corul „Sf. Ioan Botezătorul”
Botoşani, Prof. Gheorghe Bulboacă

Menţiune - Corul Parohiei „Vovidenia”
Botoşani, dirijor George Gontineac

Trofeul Festivalului a fost obţinut de Corul „Transilvania” din Braşov, Dir. Prof. Mihaela Mureşan

Felicitări tuturor participanţilor şi mulţumiri tuturor celor care ne-au fost aproape
în organizarea acestui eveniment cultural!

Festivalul-Concurs de Ouă Încondeiate, 13-14 aprilie 2024, ediția a VIII-a, Rogojești, Botoșani

Daliana BEJAN

Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Botoșani, în colaborare cu Parohia „Nașterea Maicii Domnului” Rogojești și Primăria Mihăileni, au organizat în perioada 13-14 aprilie 2024 Festivalul - Concurs de Ouă Încondeiate, ediția a VIII-a, Rogojești, Botoșani.

În cadrul Festivalului-Concurs de Ouă Încondeiate au fost două secțiuni. Sâmbătă, 13 aprilie, secțiunea adulți, iar duminică, 14 aprilie, secțiunea copii. În acest an, tema din cadrul secțiunii adulți a fost Crucea Paștelui, iar tema din cadrul secțiunii dedicată copiilor a fost Învierea. În ziua de 14 aprilie, în pauza de jurizare, participanții au ascultat două pricesne interpretate de tânăra Ciornodolea Paula, de la Colegiul de Artă “Ciprian Porumbescu” Suceava.

La această ediție a Festivalului-Concurs de Ouă Încondeiate, ne-a onorat și bucurat cu prezența doamna dr. în etnografie, Angela Paveliuc-Olariu, cea care a fost și președintele juriului. Alături de dumneaei, juriul a fost alcătuit din încă patru persoane, respectiv: meștera populară Maria Zoițanu, meștera populară Celica Iuliana Nistor, meșter popular și actor Gabriel Viorel Scalschi și referent Compartiment Artă Populară Artizanală și Meșteșuguri Tradiționale în cadrul Centrului Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Botoșani, Daliana Bejan.

În urma jurizării s-au acordat următoarele premii, după cum urmează:

Secțiunea adulți:

Trofeul

Paula OMANIA
din Falcău, Brodina, Suceava;

Premiul I

Rodica BOICIUC
din Bălcăuți, Suceava;

Premiul I

Vasilina OMANIA
din Brodina, Falcău, Suceava;

Premiul al II-lea

Sofia TUN
din Bucecea, Botoșani;

Premiul al II-lea

Elena BUHALO
din Paltinu, Suceava;

Premiul al III-lea

Elena BOHAICIUC
din Rogojești, Botoșani;

Premiul al III-lea

Maria GORBAN
din Măgura, Ulma, Suceava;

Mențiune

Petronela IASINOVSKI
din Paltinu, Vatra Moldoviței, Suceava;

Mențiune

Liliana NICHITEAN
din Moldovița, Suceava;

Mențiune

Elena TODASCĂ
din Poiana Stampei, Suceava;

Mențiune

Aurelia CIUVERCĂ
din Paltinu, Moldovița, Suceava;

Mențiune

Iuliana LOBA
din Paltin, Suceava;

Mențiune

Aurora GIURANIUC
din Rogojești, Botoșani;

Mențiune sponsor

Victoria FUNDIUR
din Rădăuți, Suceava.

Secțiunea copii:

Premiul I

Maria Georgiana BÎLBĂ
din Rogojești, Botoșani;

Premiul I

Ecaterina CEUCĂ
din Suceava;

Premiul al II-lea

Maria Delia CONSTANTINEANU
din Vlădeni, Botoșani;

Premiul al II-lea

Ilinca COMORIȚAN
din Moldovița, Suceava;

Premiul al III-lea

Diana FERCALO
din Rogojești, Botoșani;

Premiul al III-lea

Maria TODIRIȘCĂ
din Vorona, Botoșani;

Mențiuni

Elenă IVANICIUC
din Rogojești, Botoșani;

Mențiuni

Elenă HUȚU
din Bucecea, Botoșani;

Mențiuni

Crină LUPĂIESCU
din Suceava;

Mențiuni

Elenă PÎNZARU
din Suceava;

Mențiuni

Parăscheva Mariana NASCHI
din Vlădeni, Botoșani;

Mențiuni

Elenă MURARU
din Vlădeni, Botoșani.

În acest an, și la secțiunea copii au fost în plus cinci mențiuni oferite de doi sponsori. Mențiunile s-au acordat participanților, după cum urmează:

Anastasia OLARU
din Vorona, Botoșani;

Ana-Maria CIRIPAN
din Rogojești, Botoșani;

Mădălina COSLAC
din Rogojești, Botoșani;

Isabela Maria COJOCEL
din Bucecea, Botoșani;

Matilde TUDORACHE
din Vlădeni, Botoșani.

Ateliere „Încondeierea ouălor pascale”

Daliana BEJAN

Atelierul de „Duă Încondeiate”

24 aprilie 2024, Blândești

Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Botoșani, în parteneriat cu Școala Gimnazială Nr. 1 Blândești, au organizat pe data de 24 aprilie 2024, atelierul „Încondeierea ouălor pascale”. Atelierul a fost coordonat de meștera populară Elena Alexa din Chiscovata, Vorona, Botoșani.

O parte dintre participanți au încondeiat ouă cu modelele prezentate de către doamna Elena, însă au fost și elevi care și-au creat propriul model. Orele petrecute la Blândești au adus bucurie în suflet atât organizatorilor, cât și participanților.

Atelierul de „Ouă Încondeiate”

25 aprilie 2024, Mihălășeni

La propunerea părintelui paroh Petru Hrițac, din Parohia Sfânta Cuvioasă Parascheva - Mihălășeni, Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Botoșani a organizat, în ziua de 25 aprilie, Atelierul de „Ouă Încondeiate”, în Casa Praznicală din Mihălășeni, Botoșani.

31 de elevi au fost coordonați de meștera populară Maria Ursulean din Bucecea, Botoșani, care a venit însoțită de patru eleve de ale dumneaei: Cojocel Isabela, Huțu Elena, Popa Monica, cele trei tinere menționate fiind absolventele Școlii Populare de Arte „George Enescu” Botoșani, secția Pictură Tradițională - Ouă Încondeiate, Bucecea, alături de Ailenei Sofia, cursantă în anul I.

Participanții au fost curioși și atenți atunci când doamna Maria explica etapele încondeierii ouălor, iar la finalul atelierului cu toții au avut rezultate frumoase.

Atelier de „Ovă Încondeiate”

29 aprilie 2024, Uvertura Mall Botoșani

În ziua de 29 aprilie 2024, Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Botoșani, în colaborare cu Uvertura Mall Botoșani, au organizat un Atelier de „Ovă Încondeiate”.

Acest atelier a fost coordonat de meștera populară Celica Iuliana Nistor, din Rogojești, Botoșani. Participanții, elevi mai mici și mai mari, au încondeiat ouă cu motive specifice zonei etnografice, unii dintre ei ținând în mână o chișită pentru prima dată, alții mărturisindu-ne că au mai avut posibilitatea de a încondeia ouă.

Pricesnele Postului Mare, oferite în dar creștinilor din parohii

Mariana ICHIM HODAN

Postul Mare este perioada de maximă importanță pentru creștinii ortodocși de pretutindeni, când primează grija spirituală sporită, înfrânarea, abținerea de la alimente de dulce, milostenia și jertfirea pentru aproapele.

Pentru a împlini acest post, așa cum se cuvine, colaboratorii Centrului Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Botoșani, la inițiativa managerului Iustina Irimia-Cenușă și coordonați de Mariana Ichim Hodan, au poposit în mai multe biserici din județul Botoșani, anticipând astfel bucuria adusă de marele Praznic al creștinătății prin pricesnele oferite în dar comunităților de creștini.

Pe data de 7 aprilie, au poposit, la Biserica „Adormirea Maicii Domnului” din Vorona Mare. Aici, credincioșii au primit, cu mare bucurie momentele susținute de Andreea Macuc, Didi Cojocariu, Denisa Măntăluță, Elisabeta Șeremet, Denisia Sănduleac, Mariana și Elena Hodan și Iustina Irimia-Cenușă.

La finalul Sfintei Liturghii, părintele paroh Sandu Olivian a organizat o agapă frățească cu implicarea mai multor gospodine din sat, care au pregătit sarmale, borș și prăjituri de casă. Am petrecut clipe de bucurie și de pace sufletească răspândită de rugăciunea-mpreună și de căldura enoriașilor care ne-au primit. Să le răsplătească Dumnezeu jertfa!

Următoarea duminică a venit popasul de la Biserica „Sf. Ecaterina” din Botoșani, unde preot paroh este Liviu Florariu.

La terminarea slujbei, enoriașii care așteptau recitalul de privesne s-au așezat, ascultând cumiți cântecele care i-au emoționat până la lacrimi. Deși recitalul a durat minute bune, toți au rămas nemișcați, iar pe alocuri cântau împreună cu interpreții.

Recitalul a fost susținut de Andreea Macuc, Șerban Ilaș, Elisabeta Șeremet, Ionela Prîsneac, Didi Cojocariu și Mariana și Elena Hodan.

La sfârșit, credincioșii au avut parte de o agapă frățească, drept mulțumire pentru bucuria și mângâierea duhovnicească trăită.

Al treilea popas a fost la Biserica „Sf Ilie” din Cristești, județul Botoșani, unde părintele Daniel Țăranu, preot paroh, și preteasa, au primit cu mare emoție momentele atât de la strană din timpul Sfintei Liturghii, cât și recitalul în sine de la sfârșitul slujbei. Chipurile oamenilor, rămase parcă fără suflare, scăpau câte o lacrimă în colțul ochilor rămași ațintiți la cei care cântau. Pentru câteva momente, s-au uitat toate frământările, grijile, supărările, conectân-

du-ne direct la divinitate.

Frumusețea costumelor populare îmbinată cu cântecul de laudă a Domnului nostru Iisus Hristos și a Maicii Domnului au făcut inimile să vibreze în rugăciunea înălțată către cer.

Slavă lui Dumnezeu pentru toate și mulțumiri tuturor celor implicați în această activitate de suflet!

Un OM al datoriilor împlinite, Vasile Ungureanu

AI. D. FUNDUIANU

În cei aproape 50 de ani de când ne cunoaștem, am scris, în mai multe rânduri, despre omul, intelectualul, scriitorul/cărturarul Vasile Ungureanu. Am scris cronici de întâmpinare/semnale editoriale la majoritatea cărților pe care le-a publicat. L-am apreciat pentru devotamentul și profesionalismul dovedit în calitate de profesor de limba și literatura română, coleg de cancelarie și prieten, director de cămin cultural, folclorist, publicist și scriitor, dar și de membru dedicat comunității tudorene. Familist devotat și respectat, constructor harnic și iscusit, remarcabil pictor, maestru iconar etc. Nu mai repet ceea ce, în alte rânduri, am scris deja. Pentru toate acestea, eminentul profesor Vasile Ungureanu a fost răsplătit cu importante distincții, între care o menționez doar pe cea de Cetățean de Onoare al Comunei Tudora (2014).

Onorat am fost și eu, dovadă că am răspuns cu drag la invitațiile de a-i fi alături la cele două lansări de carte de la Botoșani. În vara anului trecut, la ceas de rotundă aniversare (80), profesorul Vasile Ungureanu a lansat trei cărți, toate apărute la Editura PIM, Iași, 2023: "Jocuri de-a poetul", "Fulgurații 2" și "DESPRE FIRE - o privire asupra faunei și a ipostazelor umane din poezia populară botoșăneană".

Cu toate că respinge - categoric - calitatea de poet, de o factură modernă, micropoezele sale îl contrazic. La fel de categoric. Exemplific prin această Mărturisire: „Sufletu-n palma-i / cui doru-mi vrea să-l știe / și inima-mi toată le așez”. (Din Jocuri de-a poetul)

Fulgurații 2 e o carte de opinii ancorată în trecutul, dar și în prezentul/actualitatea/re-alitatea tudoreană. Scrisă cu deplina responsabilitate a cuvântului, cu credința sinceră că adevărul trebuie spus, pus/repus în drepturi. Așa se face că tonul e, nu rareori, critic. Și aceasta chiar cu riscul (asumat!) de a provoca/naște polemici.

DESPRE FIRE - o privire asupra faunei și a ipostazelor umane din poezia populară botoșăneană este continuarea/împlinirea unui mai vechi proiect început în 2011, cu VERDE, VERDE ȘI IAR VERDE - o privire asupra lumii vegetale în poezia populară botoșăneană. Leg, în mod firesc, această lucrare de mai recenta apariție a cărții O TRILOGIE A FIRII - flora, fauna și omul în poezia populară botoșăneană, editată de Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Botoșani, cu un Cuvânt înainte de etnograf Steliana Băltuță. TRILOGIA FIRII este un amplu și meticolos studiu științific, de nivel doctoral, foarte serios documentat. Menționez faptul că cercetarea stilistico - statistică a profesorului Vasile Ungureanu a avut la bază corpusul de 1000 de poezii populare din județul Botoșani, cuprinse în *Antologia Săraca Țară de Sus*, îngrijită și alcătuită de Gellu Dorian, apărută la Editura Axa, Botoșani, 2008.

În legătură cu cele de mai sus, autorul spune: „Într-un interviu am afirmat că am o mare datorie față de acest spațiu și de oamenii locului, datorie pe care am spus că sper să mi-o achit înainte de a pleca pe drumul vieții veșnice și iată că, la 80 de ani, mi-am lichidat datoria și mă declar mulțumit de cât și cum am făcut pentru plaiul natal, Tudora”.

Categoric, profesorul și scriitorul Vasile Ungureanu ne îndeamnă, prin ceea ce este și face, să fim mândri de dorurile noastre, de obârșia noastră, de obiceiurile și tradițiile noastre, de dragostea noastră de casă, precum o făcea și ilustrul său înaintaș Tiberiu Crudu în scrierile sale. Sau, de ce nu, și Lucian Blaga: „La obârșie, la izvor/ nici o apă nu se-ntoarce/ decât sub chip de nor./ La obârșie, la izvor/ nici un drum nu se întoarce/ decât în chip de dor./ O, drum și ape, nor și dor/ Ce voi fi când m-oi întoarce la obârșie, la izvor? /Fi-voi dor atuncea,/ Fi-voi nor?”. Recomand să faceți rost și să citiți cărțile scriitorului Vasile Ungureanu. Îl veți (re)cunoaște sau regăsi într-un magistral portret, etic și moral, în „Umilă Rugăciune”, publicat în Postfața cărții DESPRE FIRE.

Sabrina Aiacoboaie, fata care și-a transformat dorul în cântec

Mariana ICHIM HODAN

Născută în Ibăneștii de Botoșani, comună situată în nord-vestul județului, crescută în mare parte de bunici, după plecarea părinților în străinătate, Sabrina Aiacoboaie și-a ostit dorul, îngânând cântece încă din frageda pruncie.

Provenind dintr-o familie în care toți ai casei cântau, nici nu se putea ca ea să nu fi moștenit pe vreunul. Tatăl, educat la școala de dascăli, și-ar fi dorit ca fiica lui să-l moștenească în toate și să-i ducă mai departe cântecele la strana bisericii. Ea, însă, descoperind folclorul, a fost de-a dreptul fascinată de melodicitatea și buna dispoziție pe care o simțea atunci când cânta un cântec popular.

Mama obișnuia să-i cânte când adormea. De la ea a preluat patosul și dragostea pentru cântecul care o înduioșă și o adormea lin.

Pe la vârsta de 7 ani, a participat la un festival de obiceiuri și tradiții de iarnă, unde a avut șansa să fie descoperită de cunoscuta interpretă de muzică populară Cornelia Ciobanu, care era jurat la acel festival. Marea artistă i-a propus să se înscrie imediat la clasa de canto a Școlii Populare de Arte din Botoșani, la clasa dumneaei, deși ea nu avea vârsta pentru admitere. De aici a pornit drumul în muzica populară.

Dornică să descopere cât mai multe din tainele muzicii populare, Sabrina făcea tot ce-i stătea în putere să se perfecționeze.

Participarea la festivalurile de folclor din țară, în primă fază, au făcut-o să înțeleagă că ceva nu era bine. Deși în percepția ei era totul așa cum trebuia să fie, nu reușea să obțină premii mari. De la concurs la concurs, încerca să descopere cât mai multe cauze pentru care ea nu se afla printre laureați. Asta nu a descurajat-o deloc, dimpotrivă, a ambiționat-o. A ascultat cu

luare-aminte fiecare sfat primit de la specialiști, a urmărit evoluția celor mai talentați și apreciați concurenți de pe la concursuri, a căutat să-și caute repertoriul adecvat concursurilor de nivel național, un costum cât mai autentic și, după câțiva ani, munca ei a început să dea roade.

În momentul de față, este laureată a numeroase festivaluri naționale, este câștigătoarea unor premii foarte importante, premii atribuite de către cei mai mari specialiști ai vremii, care i-au validat talentul și munca asiduă depusă în drumul spre desăvârșire.

Cea mai importantă realizare de până acum a fost calificarea în semifinala emisiunii concurs „Vedeta populară”, de la TVR 1.

În drumurile sale, de-a lungul și de-a latul țării, pe la festivalurile de folclor, și-a făcut numeroși prieteni și este cunoscută deja de către specialiști, oameni de televiziune și de radio, interpreți consacrați cu nume grele în folclorul românesc, care fac parte din juriile concursurilor la care participă, ducând cu cinste și onoare numele Botoșaniului pe cele mai înalte podiumuri ale muzicii populare.

Ca absolventă a Liceului de Artă „Ștefan Luchian” din Botoșani și cu o experiență bogată în muzica populară, Sabrina dorește să urmeze cursurile Academiei de Muzică din București, unde speră să-și perfecționeze cunoștințele și să învețe cât mai multe din tainele muzicii, astfel încât mai apoi să-și poată deschide o școală privată de canto.

Fiind întrebată ce-i sfătuiește pe tinerii care pornesc pe drumul cântecului popular, Sabrina a răspuns: în primul rând, să caute un profesor cât mai priceput și dedicat, apoi studiu cât mai mult, iar în cele din urmă să nu se descurajeze când nu ies lucrurile așa cum ei anticipează, ci să fie perseverenți și să continue să muncească pentru că într-un final se vor vedea rezultatele mult așteptate.

Noi, echipa de la Centrul Creației Botoșani, ne bucurăm că Sabrina a urcat de nenumărate ori numele județului Botoșani pe scena laureaților marilor festivaluri din țară, îi suntem aproape și-i sprijinim activitatea și, bineînțeles, îi urăm mult succes pe mai departe nu doar în cariera artistică, ci și în viața personală.

Patrik Petrescu, tânărul care vorbește prin sunetul strălucitor și viguros al vioarei

Mariana ICHIM HODAN

Invitat să ne spună câteva dintre realizările lui, Patrik Petrescu mărturisește că nu este un bun orator și că îi place mai mult să cânte decât să vorbească.

Locul unde se simte cel mai bine este pe scenă, acolo unde vioara îi scoate la iveală propria-i simțire, o trimite către public și se întoarce la el, cu o vibrație greu de gestionat.

De mic copil, această regină a instrumentelor îi este tovarășul de drum cu care comunică *non verbal*, dar care îi știe și înțelege fiecare răsufare.

La vârsta de 5 ani a primit în dar vioara de la tatăl său, Constantin Petrescu, și de atunci între ei s-a legat o strânsă prietenie încât sunt de nedespărțit.

Alături de Patrik, pas cu pas, a fost tatăl lui, „superiorul meu”, cum îi place să-i spună. Datorită lui a avut ocazia să întâlnească oameni

deosebiți, oameni care au avut un cuvânt greu în muzică și care i-au desțelenit drumul care duce către succes. Unul dintre ei a fost regretatul maestru Ioan Cobâlă, despre care spune că ori de câte ori avea ocazia îi oferea cele mai prețioase sfaturi, având șansa ca o bună parte din copilărie să și-o petreacă în preajma lui. De la maestrul Cobâlă a învățat să privească fiecare melodie ca pe un buchet de flori, spunându-i că, dacă știe să aleagă florile care trebuie, va ieși un buchet perfect.

„Vedeți dv., muzica e singurul lucru pe care îl simți fără să-l atingi, din punctul meu de vedere, asta spune tot”.

În parcursul muzical, în anul 2023, a reușit să obțină Trofeul Festivalului-concurs „Satule, mândră grădină”, premiu care, spune el, a fost ca un dar facut tatălui său, drept recompensă, pentru tot efortul făcut.

Pe lângă acest trofeu, a mai adăugat câteva premii obținute în urma participării la diferite concursuri școlare, naționale și mai nou chiar internaționale, printre care cel de la Duserdolf, Germania - „Anton Rubinstein”, Locul 4 la „International Mozart Competition” Vienna, un concurs foarte greu, cu multe probe, care au durat aproximativ șase luni, și așteaptă cu nerăbdare rezultatul de la un renumit concurs internațional în urma căruia, cu puțin noroc, poate ajunge să concureze la Bruxelles.

Ne onorează aceste rezultate remarcabile și îi dorim mult succes în toată activitatea sa artistică, dar și pe plan personal. Felicitări, Patrik!

Tradiție și modernitate la sat, în armonie prin cultură

Ciprian LUNGU

Tradiția și modernitatea sunt două aspecte fundamentale în evoluția societății, care coexistă și interacționează într-un mod complex, însoțite, mai ales în lumea satului, de frământări și contradicții. Tradiția, pe de o parte, este o ancoră în trecut, o legătură cu rădăcinile și identitatea, însumează moștenirea culturală, valorile, obiceiurile și practicile transmise de la o generație la alta, care se exprimă prin artă, folclor, ritualuri și alte manifestări culturale. Modernitatea, pe de altă parte, este asociată cu schimbarea, inovația și adaptarea la noile condiții ale lumii contemporane, este o mișcare continuă către viitor, către progres și dezvoltare care se reflectă în artă, tehnologie, știință și în modul de viață de zi cu zi.

Această „neconținută prefațare”, cum o numea N. Iorga, ce însoțește evoluția societății, este o necesitate firească, pentru că, așa cum argumentează marele istoric și gânditor, „fiecare rând de oameni vede altfel lumea, judecă altfel în problemele de căpetenie, ca și în lucrurile mici, și are, pentru oameni și natură, o simțire deosebită. Logica de evoluție ce se află în orice proces de cultură și felul particular în care generațiile se pregătesc pentru viață cer această neconținută prefațare”.

În acest context general, satul - păstrător al tradițiilor și al obiceiurilor străvechi într-o lume în continuă schimbare, nu este imun la influențele moderne care bat la porțile sale. Însă, în inima satului, unde timpul pare să se fi oprit, tradiția și modernitatea se întâlnesc într-un tandem subtil, iar cultura devine puntea ce le leagă într-o armonie delicată. În mijlocul împletiturii complexe de relații sociale, economice, administrative, comerciale etc., ce definesc satul contemporan, cultura are un rol unificator.

Asistăm astfel, în lumea satului, la trei seturi de inițiative, acțiuni, activități, evenimente care se întrepătrund și care vizează atât păstrarea tradițiilor, cât și adaptarea la modernitate, dar și armonizarea acestora prin cultură.

Păstrarea tradiției. Tradiția este piatra de temelie a vieții satului, obiceiurile transmise din generație în generație au devenit fibra care leagă comunitatea, oferindu-i un sentiment puternic de identitate și coeziune. De la sărbătorile religioase la serbările locale și obiceiurile de zi cu zi sau de peste an, tradiția continuă să fie prezentă în viața satului. Aceste practici venite din vremuri imemorabile nu sunt doar simple rituri, ci și piloni ai culturii care definesc comunitatea rurală și îi conferă unicitate. La sat, unde tradiția este adesea păstrată cu sfințenie, ca o comoară ce strălucește dincolo de timp, obiceiurile transmise din generație în generație devin filonul cultural care dă identitate comunității.

În comuna Roma, peste tradițiile străvechi ale satelor Teișoara și Cotârgaci, s-au suprapus și integrat altele noi, venite odată cu cei care au format satul Roma, la 1897. Împroprietăriții sosiți din împrejurimi, din diverse sate din județele Botoșani (Tudora, Vorona, Corni, Ungureni, Cucorăni) și Suceava (Siminicea, Verești), au adus și completat zestrea culturală existentă cu bogăția datinilor și obiceiurilor aduse de pe alte meleaguri. De altfel, încă se mai spune prin satul Roma că asta este „ca la Siminicea”, cealaltă „ca la Corni” sau „ca la Mateieni”.

Un rol important în integrarea și transmiterea mai departe a tradițiilor l-a avut căminul cultural din localitate, înființat, ca instituție, într-o casă țărănească, în anul 1931. Dintre multiplele activități desfășurate, notabilă este activitatea culturală desfășurată pe 20 iulie 1935, cu ocazia împlinirii a treizeci de ani de la înființarea școlii, când au fost invitați și fii ai satului, din alte localități. Programul artistic a inclus atunci interpretare corală pe trei voci, monologuri, recitări, dansuri populare și s-a jucat piesa „Năpasta” de I. L. Caragiale, iar din fondurile adunate s-a cumpărat primul aparat de radio din comună pe așezământul cultural.

În aceeași perioadă, activitățile extrașcolare se desfășurau în ateliere de țesătorie, cusături, împletituri din lână, ateliere de confecționat obiecte necesare gospodăriei țărănești (rogojini, măhuri, pălării de paie, coșuri din papură), ateliere de lemnărie și de agricultură. Serbările școlare și șezătorile organizate de Cercul cultural, o altă instituție importantă, înființată în anul 1926, erau precedate de conferințe pe teme de agricultură, educație sanitară, educație cetățenească și alte teme considerate de interes pentru săteni.

Aceste preocupări, din vechime, de păstrare și promovare a tradițiilor constituie pentru noi un bun exemplu de urmat și un îndemn de reînsoțire a vieții culturale din comună pe aceleași coordonate. De altfel, unul dintre rezultatele consultării publice realizate recent de asociația noastră ne indică fără echivoc (71,6% dintre respondenți) că cele mai apreciate evenimente culturale sunt cele din categoria spectacolelor de folclor, tradiții, datini și obiceiuri. Tocmai de aceea, serbările organizate recent la căminele culturale din Roma și Cotârgaci, cu integrarea momentelor artistice susținute de Grupul folcloric „Cununița” cu cele ale invitaților, în formatului șezătorilor de altă dată, s-au bucurat întotdeauna de un real succes și au fost apreciate de public.

Adaptarea la modernitate. Cuvântul sat, așa cum menționează N. Iorga, este unul străvechi, ce vine de la *fossatum*, adică un loc înconjurat de șanțuri. Această perspectivă ne indică satul ca fiind un loc izolat, separat de lume, din motive care, pentru acele vremuri îndepărtate, țineau mai mult de securitate, de protecție individuală și colectivă față de orice intruziune periculoasă din afară. Astăzi, conectat la lume, prin multiple canale, satul contemporan reprezintă atât o delimitare social-administrativă cât și un sistem de conviețuire socială (tradiții, cutume, obiceiuri, credințe etc.) dar

și un spațiu de cultură (arta populară, folclorul, portul popular, meșteșugurile artistice tradiționale etc.), ipostaze în care satul nu este și nu are cum să fie izolat de fluxurile de schimbare adus de modernitate. Tehnologia, accesul la educație online și influențele culturale de pretutindeni, adoptarea modului de viață urban, pătrund în viața rurală și aduc multiple transformări iar satul trebuie să se adapteze pentru a supraviețui și a prospera într-o lume în schimbare rapidă, cu o rată de înnoire fără precedent.

Armonizarea prin cultură. Armonia dintre tradiție și modernitate poate fi găsită în echilibrul adus între aceste două dimensiuni ale satului contemporan, de cultură, prin câteva modalități specifice, care vizează conservarea și revitalizarea tradițiilor, inovația în tradiție și dialogul cultural între generații.

Conservarea și revitalizarea tradițiilor cu integrarea și asimilarea modernității nu înseamnă abandonarea acestora, ci adaptarea lor la cerințele și preferințele contemporane. Festivalurile tradiționale, practicile culturale și obiceiurile pot fi păstrate și reinterpretate într-un mod armonios. Evenimentele culturale locale, cum ar fi serbările tradiționale sau spectacolele folclorice, devin astfel spații de întâlnire între vechi și nou, unde tradițiile se împletesc cu influențele moderne pentru a crea ceva nou și unic, la un nivel artistic ridicat.

Un proiect major pe care îl avem în atenție este digitizarea patrimoniului cultural local, transformarea obiectelor, documentelor, fotografiilor și informațiilor legate de istoria și cultura locală în formate digitale, un demers de conservare adaptat perfect facilităților oferite de noile tehnologii. Prin crearea de baze de date digitale și realizarea de proiecte multimedia care prezintă și interpretează aceste resurse culturale, ne dorim ca patrimoniul local din satele comunei Roma să fie deschis pentru accesul și utilizarea lui pe scară largă, pentru informare sau pentru folosirea în diverse scopuri creative. În organizarea de ateliere demonstrative sau creative, sau alte evenimente care să promoveze și să învețe tinerii și comunitatea despre tradițiile locale, meșteșugurile și obiceiurile tradiționale, vor putea astfel integra elemente moderne, cum ar fi prezentări multimedia sau materiale educative online, pentru a le face mai accesibile și mai relevante pentru cei interesați.

Inovația în tradiție este o abordare care valorizează atât inovația, cât și continuitatea și unicitatea tradițiilor și presupune adaptarea și evoluția continuă a practicilor tradiționale sau a valorilor culturale în contextul contemporan, îmbinând elemente inovatoare cu respectul pentru moștenirea culturală și istorică. Din această perspectivă, căutăm să încurajăm îmbinarea elementelor tradiționale cu tehnici și concepte moderne, inspirate din tradițiile locale și să creăm lucrări care să le reflecte sau să le reinterpreteze. Apreciem că proiectele artistice și culturale, expozițiile etnografice sau de artă locală pot servi ca platforme pentru exprimarea identității culturale și pentru adaptarea la schimbare.

Dialogul cultural între generații este calea pentru schimburi de informații și cunoștințe, experiențe, perspective, cu scopul de a înțelege și aprecia diversitatea culturală și evoluția societății în timp. Acest dialog, deschis și respectuos, poate contribui la transmiterea și conservarea tradițiilor, dar și la adaptarea lor la schimbările și nevoile actuale. Este un proces de învățare reciprocă și de construire a punților între trecut, prezent și viitor, folosind atât mijloace tradiționale, cum ar fi vizitele la domiciliu sau întâlnirile comunitare, cât și mijloace moderne, precum platformele online și aplicațiile de mesagerie. Tinerii pot învăța de la cei mai în vârstă, iar aceștia pot beneficia de perspectiva proaspătă a noilor generații. Activitățile intergeneraționale au fost și vor rămâne mereu în atenția noastră, având un rol important în păstrarea și transmiterea tradițiilor culturale și artistice de-a lungul generațiilor, fiind modalități prin care cunoștințele și abilitățile legate de arta populară sunt transmise de la vârstnici către tineri, asigurând astfel continuitatea și îmbogățirea moștenirii culturale a comunei noastre.

Pentru a ilustra cele prezentate mai sus, prezentăm câteva exemple de evenimente culturale care au avut loc în comuna Roma în anul 2023, manifestări în care aspectele tradiționale împletite cu cele moderne au oferit momente artistice care s-au bucurat de succes.

Participarea Colecției muzeale etnografice din satul Cotârgaci la "Noaptea Muzeelor la Sate". Evenimentul național, coordonat de Rețeaua Națională a Muzeelor din România, a avut loc pe 2 septembrie 2023. Rodul strădaniei doamnei Anica Ciornea, care de-a lungul timpului a pus deoparte și a așezat laolaltă tot ce a găsit mai frumos în casele din satul natal, colecția muzeală participantă a avut ca exponate obiecte de uz casnic, țesături, cusături și împletituri tradiționale, covoare, carpete, păretare tradiționale, precum și elemente vestimentare ale portului popular local.

Încăperea muzeală, destul de spațioasă, amplasată într-un spațiu din cadrul Grădiniței cu program normal nr. 3 Cotârgaci, aparținând de Școala Gimnazială Nr. 1 Roma, a permis ca exponatele să fie aranjate astfel încât să se păstreze atmosfera caselor din vechime. Spațiul expozițional, amenajat cu grijă, transmitea acea căldură spirituală care amintea de vremurile de odinioară, de „casa cea mare” și de sentimentul de confort, bucurie și armonie, de acel „acasă” din casele bunicilor și străbunicilor.

Pentru promovarea evenimentului s-au folosit preponderent rețelele de socializare, mai ales cu scopul de a atrage atenția tinerilor și a celor din afara comunității și pentru a spori interesul pentru tradiții și meșteșuguri artistice tradiționale. Am ținut cont astfel de un alt rezultat al consultării publice recente din comuna Roma, care indică faptul că rețelele de socializare sunt considerate aproape în unanimitate (90,5% dintre respondenți), ca fiind cele mai potrivite canale de promovare a evenimentelor și activităților culturale.

Vizitarea colecției muzeale s-a desfășurat interactiv, într-o atmosferă de șezătoare, în care oamenii s-au informat și au învățat împreună și unii de la alții. Pe de o parte, gazdele au oferit cu

populară.

„Ziua Satului Românesc” a fost sărbătorită pe 24 septembrie 2023, prin două evenimente, în premieră pentru comuna noastră: o lansare de carte, urmată de o sesiune de autografe și vernisajul unei expoziții de pictură.

Am fost onorați de prezența la aceste manifestări culturale a doamnei Lucia Olaru Nenati, o personalitate a culturii naționale, care, într-un editorial intitulat *„Te salut, Romă mică!”*, publicat într-un cotidian local, consemna: *„Ne amintim că și Eminescu a exclamat cândva astfel, continuând cu o mulțumire divină pentru norocul de-a fi ajuns să vadă cu ochii săi o cetate mult dorită și idealizată de mentorul său, Aron Pumnul, Blajul pe care-l compara cu marea cetate celebră! Dar noi, cei din arealul sfintit prin nașterea aici a marelui poet, avem chiar aici, în preajmă, o altă Romă, a noastră, tot mică, precum aceea salută de poetul nouă concetățean. Ba chiar nu doar o localitate, ci un buchet de localități, Roma noastră mică fiind o comună din județul nostru”*.

Pentru Anica Ciornea, autoarea volumului de versuri *„Săutul meu”*, apărut la Editura Prosexi din Dorohoi, centrul lumii este satul Cotârgaci. Acolo s-a născut, acolo a crescut, de acolo a plecat o vreme la oraș, acolo a revenit, acolo trăiește acum într-o căsuță pictată de jur împrejur, cu mâinile sale, cu scene din povești, basme, fabule, datini și tradiții, scene din viața sătucului cel mic, dintre dealuri și fânețe, cum îi place să îl alinte și să îl cânte în versurile sale. Lansarea de carte, urmată de o sesiune de autografe, a avut loc în spațiul care găzduia colecția muzeală etnografică, sală în care, mărturisea George Prisacaru, pictor născut în Cotârgaci, acum 58 de ani învățam alfabeta, iar azi am revenit să mă bucur că și-n satul meu există *„praf de stele”*.

generozitate explicații privind proveniența obiectelor, vechimea, simbolistica semnelor și modelelor folosite, materialele folosite de-a lungul timpului (bumbac, lână, cânepă etc.). De asemenea, nu au lipsit momentele explicative și demonstrative de lucru, astfel încât participanții au aflat cum se coase cămășile populare, cum se țese și cum se desfășoară toate activitățile pregătitoare - torsul lânii și al cânepii, depănatul firelor, urzitul. De cealaltă parte, vizitatorii, au fost încurajați să participe activ, să pună întrebări și chiar să relateze amintiri, povești și experiențe proprii privind arta

Doamna Lucia Olaru Nenati a descris cum nu se poate mai bine atmosfera acestui eveniment, desfășurat în premieră în comuna noastră: *„Ei bine, ceasurile petrecute într-un sat al acestei comune cu*

falnic nume, Cotârgaci, mi-au readus intens în memorie amintirea acelor spirituale petreceri rustice imortalizate în cărțile regretatului Tiberiu Crudu. Prezența numeroasă a participanților, printre care și elevi talentați, dar și foști localnici, veniți acum din prestigioase depărtări, lansarea sărbătorească a cărții și, în general, atmosfera de sărbătoare culturală, cu nimic mai prejos decât într-un mediu urban, totul evoca acea amintire a bucuriei culturale de altădată, imortalizată în opera lui Crudu, doar că avea loc în cel mai autentic prezent”.

Un alt eveniment din seria celor dedicate Zilei Satului Românesc, ediția 2023, de asemenea în premieră, pentru satul Cotârgaci și comuna Roma, a fost vernisajul expoziției de pictură intitulată „Arc peste timp”, cu lucrări din anii ‘50-’60 ai secolului trecut, ale lui Gh. Poenaru. Născut în satul Cotârgaci, comuna Roma, critic de artă, membru al Uniunii Artiștilor Plastici, Gh. Poenaru (1927-1991), un artist care a transpus frumusețea și autenticitatea vieții satului în tablouri cu o tematică diversă, aducând în prim plan peisaje pitorești, scene de viață simplă, tradiții și meșteșuguri artistice. Portretele realizate de Gh. Poenaru, deosebit de expresive, expuse în număr mare în cadrul expoziției, sunt mărturiile ale muncii grele, ale bucuriilor simple și ale caracterului puternic al celor care trăiau la sat în acele vremuri.

*

Manifestările culturale care au avut loc recent în comuna Roma ne îndreptățesc să afirmăm încă o dată că la sat tradiția și modernitatea sunt elemente complementare, se împletesc armonios, creând o viață plină de bogăție culturală și progres în egală măsură. Experiența noastră recentă ne arată că integrarea tradiției și modernității conduce la o societate echilibrată, în care se valorifică moștenirea culturală și se promovează inovația și progresul iar evenimentele culturale, folclorul, și activitățile comunitare sunt mecanismele prin care tradiția este sărbătorită și perpetuată, în timp ce noile idei și tehnologii sunt integrate cu respect pentru moștenirea culturală.

(Dr. ing. Ciprian Lungu este președintele Asociației Culturale „VIVAT ROMA” din comuna Roma, județul Botoșani)

Cercetări în arhivele naționale – rezumat

Dorel Gaftoneanu

Voi prezenta câteva detalii cu valoare de condiment din cei doi ani de cercetare aproape „în orb”, 2018-2019, a cca. 20.000 de documente (investigația mea nu a avut vreun precedent ca temă, deci, am pornit practic de la zero) în arhivele naționale, muzeu, bibliotecă, dar și în teren, pe baza indiciilor dintr-o străveche povestire despre rădăcinile familiei, legendă pe care deseori am auzit-o în copilărie de la bătrânii noștri:

– cu (foarte multe) acte în regulă, pe străbunicul meu patern, Ion Murariu-Gaftoneanu (sătean la Bursuceni și Schitu Agafton), l-am regăsit încă de pe vremea prunciei lui Eminescu locuind la Ipotești și Cătămărești, comuna Cucorăni. Ambele sate erau înfrățite prin biserică/școală comune și prin multiple căsătorii, iar străbunicul (morar, vătaf, prim consilier al comunei Cucorăni) era paraclicer/clopotar/epitrop al bisericuței „Sfintii Arhangheli Mihail și Gavril” aparținând mamei Poetului, Rareșa / Raluca (1816-1876), născută, și apoi, decedată când împlinea 60 de ani, tot într-o zi de 13 august, dată care, simplă coincidență, îmi este și mie zi de naștere, apoi mai sunt și în cel de-al 60-lea an de viață! Tot acolo, mai târziu, a fost epitrop timp de o jumătate de veac și consăteanul lui din Bursuceni, Neculai Ghe. Ciornei, nepot al lui Ion Ciornei, „ciobanul familiei Eminovici”, cum spune I. D. Marin.

De asemenea, pe străbunicul matern al lui Mihai Eminescu, Alexa Potloff-Donțu, l-am identificat pe catagrafia de la 1772-74 în vechea vatră a satului meu natal, Bursuceni, un cătun cu 28 de case format pe atunci din moldoveni, romi și „ruși”, alături de un preot, un diacon, un „mazil”

de la Orhei, dar și de nelipsitul comerciant evreu. Satul era răsfirat undeva pe malul Siretului (mai toate așezările de pe atunci erau în apropierea apelor curgătoare), spre Corni/Sarafinești, *vis-à-vis* de Stamate și de Băneștiul boierului Grigore Cananău, nu departe de locul numit și în prezent „La plop”/„Cotul Plopilor”, unde se varsă *Gârla Morii/Huțanilor*, pe stânga, și *Pârâul Sălăgenilor* pe dreapta. În zona vetrei vechi a Bursucenilor am regăsit denumirile de tarlăua Donțului, Cotu-Donț și Vadul Donțului pe apa Siretului, despre care vorbea Matei Eminescu în scrisorile sale. În Bănești se află, într-o bisericuță de lemn, placa funerară (dimensiuni 97x52 cm) a bunicii materne a lui Eminescu, Paraschiva Brehuescu-Donțu, placă descoperită de către I.D. Marin pe 6 decembrie 1958 un nedreptățit al lumii eminescologilor, apreciez după ce i-am parcurs scrierile. Undeva prin negurile evului mediu, se pare, satele Bursuceni, Brehuiești, Sarafinești, Corni și Vlădeni (cel de Corni) au avut o vatră comună pe lângă Siret în locul numit „La Siliște”, în apropierea unui Costești.

- în urma exodului undeva pe la 1775 a locuitorilor Bursuceniului (sat pomenit în străvechi înscrisuri de cancelarie de pe vremea lui Ștefan cel Mare, Iancu Sasu și Vodă Lăpușneanu) pe moșia de la Dumbrăveni a familiei boierilor Balș (moșia avea 12 sate aparținătoare), pe terasa actuală a dealurilor, noul sat s-a format în zonele denumite „La izvoară” și „La heleșteu”. Foarte probabil, după inundațiile de la 1820, din perimetrul satului a plecat spre Schitu Agafton/Vlădeni/Cătămărești/Ipotești un grup de etnici slavi ai căror urmași se regăsesc până în zilele noastre, acest amănunt este cheia de boltă a povestirii familiei mele, alături de abrevierea pe care o știam de mic copil, „(M)AI-DAI”, inițialele înaintașilor paterni.

După cumpărarea moșiei de la Ipotești în 1847, boiernașul Gheorghe Eminovici și-a adus câțiva meseriași - morar, cioban, prisăcar, vizitiu - intuiesc, chiar dintre rudele soției sau dintre cunoscuții socrului său, Vasile Iurașcu, la rândul lui, ginere al răsăriteanului venit „cu bani mulți din Rusia” (de aici și zestrea Ralucăi?), cazacul/muscalul Alexa Potloff-Donțu, așa cum afirmă Matei Eminescu. Am găsit indicii sumare că acest cazac, care se știa cu polcovnicul Gheorghe Carp, ar fi participat la măcelul și jaful de la cetatea Balta din vara lui 1768. Merită amintit, iarăși un lucru cunoscut de ai noștri din sat, transferul în anul 1863 de la Ipotești la Bursuceni a preotului Neculai Kanano-Hackman, ca urmare a neînțelegerilor cu Gheorghe Eminovici și cu țărani. El era succesorul preotului Vasile Hudișteanu [„popa Vasile”, decedat în 1858, sub stare de arest, ca și Gheorghe Eminovici - autorul moral, pentru cununia unui ortodox cu un catolic, cazul Valeria Cara(i)eni/Ioan Frank]. Biserica satului e o construcție ctitorită pe la 1825/1829 de către boierul de la Dumbrăveni, Costache Balș, și de către soția lui, Ana (fostă Schaeme), actriță la Teatrul Imperial din Viena;

- (străbunicu) lui Ion Murariu-Gaftoneanu (1826-1917) i se spunea „Conachi Brânză” și era fiu al lui Dumitru „murar” și al (H)are(f)tei / Aretei din Schitu Agafton. Fusese nepot de fiu al unui „asiatic” pe care cei din familie îl știam ca Alexa(ndru) lui Ivan, lipoveanul (aceiași nume cu personajul „Ivan Turbincă” a lui Creangă!), și credem că el era acel „Alexa Donțu” al lui Matei Eminescu. Alexa(ndru) și cei din anturajul său - Ivan (Ioan), Neculai, Mihai, aveau numele primilor copii de parte bărbătească ai bunicului meu, din a doua lui căsătorie, nume date după ce acesta a aflat povestea de la străbunicul meu. Porecla / numele de Conachi pare să aibă legătură cu moștenirea familiei (boieru) lui Alecu Callimachi rămasă pe mâna (vornicu) lui Costache Conachi la Stâncești / Cătămărești, iar străbunicul, care avea moară la Balta Murăreștilor pe Pârâul Luncii, pare să fi fost morarul din Cucorâni neidentificat de către A.Z.N. Pop și I.D. Marin în povestioara presupusului copil natural, Ilie / Mihail, al lui Mihai Eminescu și al frumoasei sătențe blonde Ileana I. Lăzăreanu. Aceasta, fiica vărului / fratelui (?) lui Ion Murariu, Vasile Merticariu (*merticar - cel care lua altădată uiumul cu merticul, DEX*) și a Mariei, era, se

pare, slujnică în casa familiei Eminovici, acolo unde îngrijea de infirma Hareta (cea care i-a botezat mai toți copiii), de mama Raluca, și fusese o copilă crescută/adoptată de către străbunicul meu.

Ion Murariu-Gaftoneanu, separat (?) de prin 1865 (?) de familie, a avut (cel puțin) 9 copii cu Ruxandra Simion Șalgău (străbunica mea), cu Catrina și cu Maria, la Schitu Agafton/Bursuceni, Cătămărești/Ipotești și Botoșani (pe aproape de 1900, toate trei, decedate în decurs de un an). Când i s-au întocmit acte de identitate după reforma lui Cuza, porecla de „Gaftoneanu”, fiind crescut de către o mătușă, Paraschiva(Donțu?), de maicile „Fivea” (Fevronia Iurașcu?) și „Lefteria” (Elefteria Curt?) la M-rea Agafton, i-a devenit nume de familie. Așa cum ni s-a povestit, mi s-a adevărit că în martie 1876, anul morții Ralucăi, a avut cu Ruxandra două gemene, fiice care au primit numele celor două bunici, materne și paterne, Maria și Paraschiva. Ulterior le-am găsit căsătorite la Bursuceni și Corocăiești.

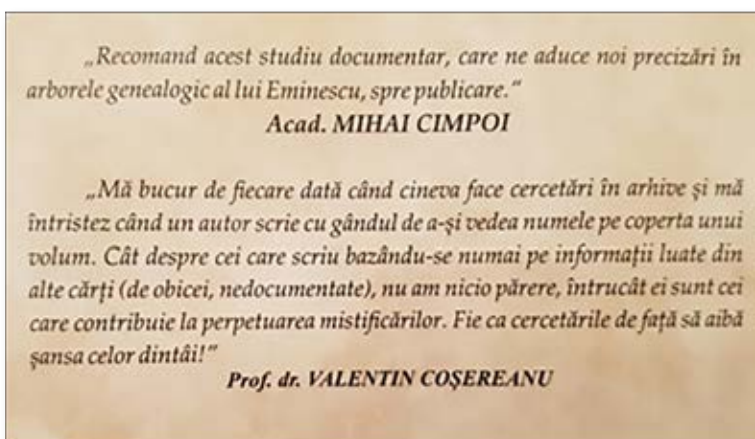
La Agafton, printre alte nume cu rezonanță, l-am regăsit pe „preotul duhovnic Răzmeriță”, fostul locotenent de mitropolit Chesarie Sinadon Răzmeriță, cel care vorbea despre un „blestem al aurului” din moși-strămoși, unul care apăsa din greu asupra întregii familii. Odinioară, ai noștri nu știau de numele „Eminescu” și ne spuneau doar despre „neamul Rariței de la Cucorăni”, neam de pe urma căruia străbunicul meu avusese numai de câștigat la reforma funciară a lui Cuza, și apoi, și mai târziu. Numele inițial de Eminovici/„Iminovici”/„Iminuvici”, schimbat/românizat ceva mai târziu în „Eminescu”, recunoașterea treptată în timp a Poetului ca mare personalitate culturală, contextul istoric cu mari frământări sociale, tot felul de tragedii, de la flagelul războiului până la cutremure, molime și foamete, lipsa de carte a majorității populației, distanța mare de la Bursuceni la Ipotești, separarea străbunicului meu de restul familiei, fiecare în parte și toate la un loc au contribuit la pierderea firului și ițelor povestirii deoarece multe dintre informații, fie au fost uitate, fie, probabil, nu au fost niciodată cunoscute. La rândul lui, bunicul meu patern, Anania (n. 1862 – d. 1942), a avut (identice ca la familia Eminovici!) 11 copii în vreo 18 ani (și tot 6 dintre copii, morți în timpul vieții mamei lor ultimul era tatăl meu, Mihai, în ambele cazuri supraviețuind 2 fete și 3 băieți) cu bunica mea, Mărioara D-tru Lingurar, femeie cu 30 de ani mai tânără (ca la Donțu cu Catrina lui Ion Brehuiescu!), la care se adăugau 2 copii ai ei din altă căsătorie și cei 6 ai lui cu prima nevastă, Ecaterina Ena(ca)che Luca. Subiect de ironii fine, prin grația Celui de Sus, ultimul copil l-ar fi avut bunicul meu la etatea de 75 de ani! De fapt, în neamul nostru vechi, mulți erau cu ani buni mai în vârstă decât partenerii lor de viață („fete în casă”), astfel că, în ultimii circa 200 de ani, a(ve)m doar patru generații. Regăsesc de-a lungul timpului puzderie de prunci uciși la vârste fragede de necruțătoarele boli ale copilăriei, dar și pe doi ascendenți antediluvieni, Simion Ilie Sandu și Manolache Cojocariu, de 119 și 120 de ani, ceva rude (și) cu familiile din vechime Știrbu și Morcov. Am găsit un *Ilie sân Sandu* la 1820, la Brehuiești, lângă Bursuceni, la fel, și un *Alexa Rusu*, apoi doi de *Ivan, rusul*, pe *Mihai, rusul*, *Alexa, rusul* și *Neculai Don(e)je* la Bursuceni în 1772-74.

Am cercetat și ipoteticele legături dintre „*Ioan Donciul*” (Cervicești, 1726) și *Alexa Donțu, rusul* (1737?-1835?), „*Alexandru Donciul*” (?) și chiriașul lui neamț, „*Alexander Kupfer*” (Botoșani, 1832), apoi cele dintre Costache I. Gaftoneanu și ginerele neamț Hartfeld de la Botoșani și Corni, teme pe care le voi relua. La fel, și cele asupra familiei fostului casier fiscal și primar de Popăuți, Costache Iacovache. Nu îmi pot explica sub nicio formă ciudățenia faptului că, întâmplător, pe stradă în Botoșani, recent l-am recunoscut (doar) după poza sa bust de pe net, pe Dorel Munteanu-„*Gaftoneanu*”, din Sarafinești, rudă îndepărtată (străbunicul meu era stră-stră-străbunicul lui), stabilit în Germania. La fel, nici faptul că, în cercetările mele, mari necazuri (distrugerea „*archivei*” familiei noastre) am avut cu o familie Albotă același nume cu vecinul conflictual al lui Gheorghe Eminovici, pitarul Nicolae Albotă.

Titlul prezentei cărți, *„Nașterea, renașterea și stingerea unei legende”* (biografii sentimentale – document și controversă), vine de la povestirea de familie – o legendă pentru generațiile anterioare, confirmată, stinsă, de documentele găsite în arhive. Ne-am propus și am schițat o carte, un minifilm documentar și un modest monument cu plăci din marmoră inscripționate.

Cu numeroase poze de familie și fotocopii după acte de stare civilă și de parohie, cartea (cercetare în arhive/teren, creație, memorialistică, antologie, jurnal) tratează trei subiecte: monografia satului natal Bursuceni (*Bursutscheni/Burzocsen, 1775*) în contextul istoriei Moldovei, arborele genealogic al moastei noastre familii și cercetări legate de familia Eminescu. Volumul are o șansă majoră de a merge pe linia scrierilor în domeniu ale lui I.D. Marin și, *nota bene*, de a fi revelația descoperirilor provocate indirect de către cele 12 ediții anterioare ale Festivalului Literar *„Mihai Eminescu”* de la Dumbrăveni, Suceava. (Articol publicat în anul 2020, Botoșani)

(grafică de Mihai Cătrună din București)

D. M. Gaftoneanu, iulie 2020
Reprezentant al Societății Culturale STEAUA NORDULUI Botoșani

Mihaela VIZITEU - Botoșani

(Profesor pentru învățământ școlar și preșcolar)

Ieri

Ieri m-am întâlnit cu un înger (blond)
Stăteam la marginea unui gând
Un gând decolorat, mângălit de țipetele nopților
Când am auzit strigarea sa, am tresărit
Am deschis cu mâinile tremurând
Dar... da!
Ieri m-am întâlnit cu un înger
Mi-a luat gândul și cu răbdare
A picurat în el credință
Și lumina candeliei mi-a încălzit sufletul
Ieri m-am întâlnit cu un înger
Mi-a luat gândul și cu generozitate
A picurat în el culori
Culorile oamenilor frumoși
Ieri m-am întâlnit cu un om
Desenat de Dumnezeu
Înger!

Cândva

Cândva îmi era dor să cresc
Îmi imaginam că îmi vor crește doar mâinile
Și voi putea atinge cerul
Cândva, îmi era dor să cresc
Îmi imaginam că îmi vor crește doar picioarele
Și voi putea să mă dau în leagăn
Sub culorile curcubeului.
Cândva îmi era tare dor să cresc
Credeam că,
Eu crescând
Îmi voi întineri bunicii
Și-mi voi vedea copilărind părinții
Cândva îmi era dor, tare dor să cresc
Îmi imaginam că praful de pe uliță se va transforma în pietre prețioase
Cândva
Nu știam
Că inima mea
Crescând
Va fi totuna cu dorul
Iar praful de pe uliță
Va fi cel
Care-mi va mângâia tălpile arse de căutări!

Cântă-mi

Cântă-mi de-ai putea să-mi cânti zorii unei dimineți
Cântă-mi de-ai putea să-mi cânti jalea unei stânci de dor
Ora-n care râd cu spaimă
Teama clipei ce-a trecut
Cântă-mi adierea frunzei, plânsul lămpii din fereastră
Scârțâitul scării care, mi te aducea în casă.
Cântă-mi de-ai putea să-mi cânti
Cântă-mi tropotul potcoavei care mângâie pământul
Cântă-mi verde,
Cântă-mi alb
Cântă-mi cum adie vântul
Vântul unei ierni trecute
Cu miros de scorțișoară
Și amintiri târzii, tăcute.
Cântă-mi verde
Cântă-mi alb
Cântă-mi un cuvânt nescris
Cântă-mi de-ai putea să-mi cânti
Începutul unui vis.

Pas

Pas mărunț
Lasă-mi gândurile goale
Nu mai bate,
Au ruginit, zăvoare!
Scârțâie a frig ușile iubirii
Mâinile se frâng,
Răsfoind ruine.
Mi-a crescut din oase dorul către tine
Împletindu-mi chipul,
Azi
Doar din amar.
Du-te gând
Și lasă
Pânze de păianjen
Să-mi zidească lumea
Asta,
Fără tine.
Du-te gând
Și lasă...
Să se spargă-n vene
Pasul tău mărunț
Plecat prea devreme.

Șorțul bunicii

Spre seară mă ascundeam în cerdac
Chicoteam până se apucau greierii de povestit
Doar ochii mai vorbeau,
Mirați
De tainele nopții!
Acolo puteam mereu să ating stelele
Așa era cerul la țară
Mult mai aproape de pământ.
După perdeaua fluturată de vânt,
În lumina lămpii
Uniți cu pământul
Zăream mereu genunchii bunicii.
Plouă!
Miroase a lut
A lut crăpat!
Și cerul s-a depărtat de pământ.
Într-un cui ruginit
Am agățat o floare,
Mi-a mulțumit!
Cândva era și el fericit
Ținea până spre dimineața
Șorțul bunicii.

Unei mame

Peste drum se vând deja ghiociei
Tu...
Încă porți zăpezile prin diminețile vieții
Ștergi cu mâini oboseite ferestrele primăverii
Iar ochii tăi caută spre drum
Știu
Peste drum se vând deja ghiociei
Dar tu
Încă nu îndrăznești să tragi zăvoare
Rămâi mereu acolo
Dincolo de porțile iernii
Așteptând!
Dacă ai auzi pașii aceia scârțâind în zăpadă
Ți-ar înflori pe obraz
Din lacrimi
Numai primăvară!

Cât?

Spune-mi pădure cât verde ai plâns
Până ți-ai pus în copaci primăvara
Cât dor ai cântat
Până
Din pietre
Ți-a înflorit tăcută cărarea.
Spune-mi pădure
Câte vise de îngeri
Și zbateri de stele
Pe ram ai purtat
Până ce inimi
Topindu-se-n iarnă
În rău de iubire
Au curs ne-ncetat!

Spune-mi

Când
Degetele ascuțite ale ceții
Mângâie umbrele copacilor
Iar cântecul păsărilor se înalță peste
Dansul buzelor arse de dor
Atunci când
Luna curge visând printre munți
Iar tăcerile nopților
Le spulberă diminețile vieții
Spune-mi...
Ce mai faci tu?
Tu
Cântecul dintr-o vioară veche
Tu
Valul unei mări albastre
Mângâierea unui suflet de copil
Tu
Pictor al gheții
Inimă,
Ce mai faci tu?

Barca

Barca în care plutesc astăzi
O leagănă vântul...
Vântul sufletului meu.
Spre inima mării să-mi liniștesc furtunile
Spre malul stâng să-mi cânt iubirea
Undeva,
Spre malul drept să-mi scriu amintirile
Barca
În care-mi ascult anii
Ai sculptat-o tu
Dintr-un lemn crud
Și sub valuri tandre,
A înflorit.

Materialul coregrafic este prezentat în sistemul de notare a mișcării elaborat de serviciul de coregrafie al Institutului de cercetări etnologice și dialectologice București, autori fiind Theodor Vasilescu și Sever Tita.

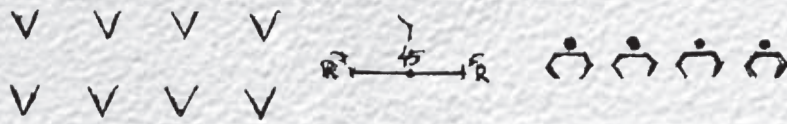

FOLCLOR COREGRAFIC DIN VORONA

Culegerea și transcrierea coregrafică:
Ing. MIHAI CHELĂRESCU

Culegerea și transcrierea muzicală:
Prof. CONSTANTIN LUPU

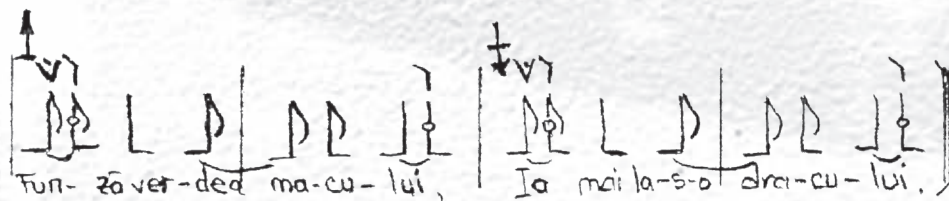
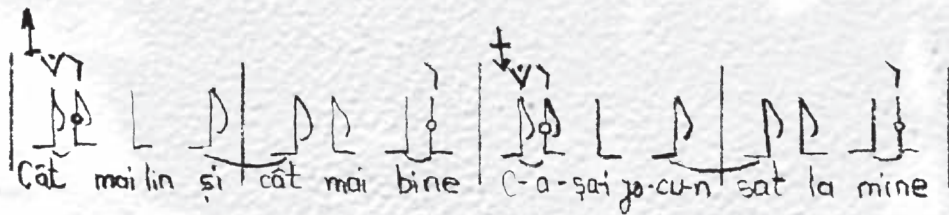
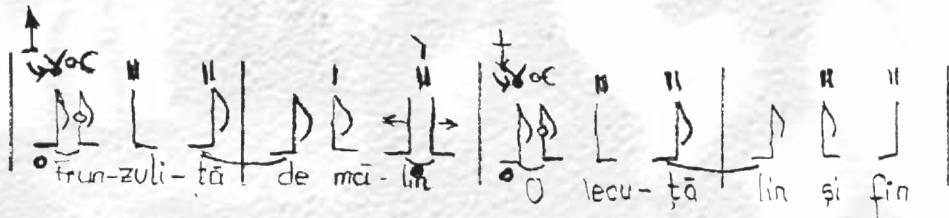
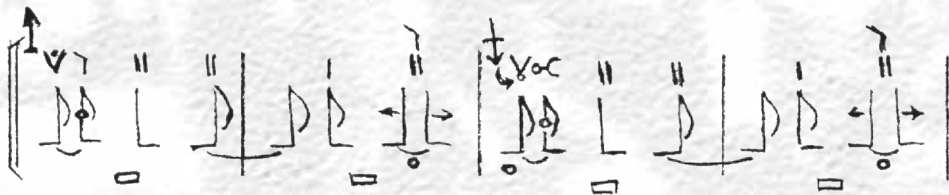
BĂTUȚA

□ "PASUL DE BAZĂ"

"ÎNAINTE ȘI-NAPOI"

“TREI BĂTUȚE”

Musical notation for 'TREI BĂTUȚE'. It features a treble clef with a key signature of one flat (B-flat). The notation includes a series of rhythmic patterns with notes and rests, accompanied by fingerings (1-2, 2-1) and breath marks (V, TR). The piece concludes with a double bar line and a '4X' repeat sign.

“CINCI BĂTUȚE”

Musical notation for 'CINCI BĂTUȚE'. It features a treble clef with a key signature of one flat (B-flat). The notation includes a series of rhythmic patterns with notes and rests, accompanied by fingerings (1-2, 2-1) and breath marks (V, TR). The lyrics are: Cinci bătute tot așa, Ca la noi la Vo-ro-na.

“BATE CIZMA”

Musical notation for 'BATE CIZMA'. It features a treble clef with a key signature of one flat (B-flat). The notation includes a series of rhythmic patterns with notes and rests, accompanied by fingerings (1-2, 2-1) and breath marks (V, TR, C). The piece concludes with a double bar line and repeat dots.

“BATE UN PINTEN”

Musical notation for 'BATE UN PINTEN'. It features a treble clef with a key signature of one flat (B-flat). The notation includes a series of rhythmic patterns with notes and rests, accompanied by fingerings (1-2, 2-1) and breath marks (V, TR, C). The lyrics are: Hop! Ia-ca-i u-no, Ia-ca-rb do-ua, Ia-ca-rb trei Ia-ca-rb patru si-o ba-ta-ie, Hop!

"ÎNVĂRTITA"

Musical notation for "ÎNVĂRTITA". The first system consists of four measures. The first two measures are marked with a square and a circle above them. The lyrics are: "Ia-uzi una, Ia-uzi io! Hei ha! Hei ha!". The second system consists of two measures, ending with a double bar line and repeat dots.

"MĂRUNTICA"

Musical notation for "MĂRUNTICA". The first system consists of four measures with lyrics: "I-a- uzi u - ra!". Above the first measure is a bracket with "160" and a triangle with "Δ = = =". The second system consists of four measures with lyrics: "I-a- uzi do - uă!". The third system consists of four measures with lyrics: "da - tă hei! Și n-o da-tămăi flă - căi!". The fourth system consists of two measures with lyrics: "Hei!". Above the second measure of the fourth system is a bracket with "160".

Bătuta

*Las-o, las-o la poalea,
Ca la noi la vorona!*

*Hai baieti că jocu-i gata,
Ca la noi la Chiscovata,
Haidați, haidați măi flăcăi,
C-așa-i jocu-n sat la noi.
Foaie verde baraboi,
Înainte și-napoi !*

*Frunzulită de malin,
Olecuța lîn și fin!
Cât mai lîn și cât mai bine,
C-așa-i jocu-n sat la mine.*

*Foaie verde a macului,
Ia mai las-o dracului!*

*Foaie verde foi de ceapă,
Trei bătute la tureacă!*

*Las-o la pământ să zacă,
Să se-audă-n Valea Seacă,
Să se auda și-n Bihor,
Cinci bătute la picior!*

*Cinci bătute tot așa,
Ca la noi la Vorona!*

*Altă foaie și-o lalea,
Bate cizma la dreapta!*

*Foaie verde de harbuz,
Bate-un pinten ș-apoi sus!
Iaca-i una!
Iaca-s două!
Iaca-s trei!
Iaca-s patru si-o bătaie!*

*Foaie verde și-o lalea,
Învârtita și broasca!
I-auzi una, i-auzi ia!*

*Foaie verde și-un harbuz,
Mărunțica ș-apoi sus!*

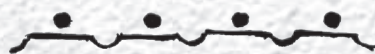
*I-auzi una!
I-auzi două!
I-auzi trei și-o data hei,
Și-ncă-o dată măi flăcăi!*

*Tot o bat, o bat, o bat,
Ca flăcăul ne-nsurat,
După ce-oi avea copii,
Oi lăsa s-o bată ei!*

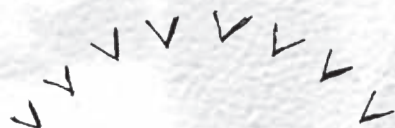
БАТУТА

SÂRBA DE LA CHISCOVATA

2/4 $\left[\begin{array}{c} \rightarrow \\ \text{L} \end{array} \begin{array}{c} \otimes \\ \text{J} \end{array} \mid \begin{array}{c} \uparrow \\ \text{L} \end{array} \begin{array}{c} \otimes \\ \text{J} \end{array} \mid \begin{array}{c} \triangle \\ \text{L} \end{array} \right]_{n \times}$

$\left[\begin{array}{c} \rightarrow \\ \text{L} \end{array} \begin{array}{c} \circ \\ \text{J} \end{array} \mid \text{L} \text{J} \mid \begin{array}{c} \leftarrow \\ \text{L} \end{array} \begin{array}{c} \circ \\ \text{L} \end{array} \mid \text{J} \text{L} \mid \right]$
 Hai custângul bate una Și cu dreptu-n -todea-una

$\left[\begin{array}{c} \uparrow \\ \text{L} \end{array} \begin{array}{c} \uparrow \\ \text{L} \end{array} \mid \begin{array}{c} \uparrow \\ \text{L} \end{array} \begin{array}{c} \uparrow \\ \text{L} \end{array} \mid \begin{array}{c} \uparrow \\ \text{L} \end{array} \begin{array}{c} \uparrow \\ \text{L} \end{array} \mid \begin{array}{c} \uparrow \\ \text{L} \end{array} \begin{array}{c} \uparrow \\ \text{L} \end{array} \mid \right]$
 Una mări!

$\left[\begin{array}{c} \rightarrow \\ \text{L} \end{array} \begin{array}{c} \circ \\ \text{J} \end{array} \mid \text{L} \text{J} \mid \begin{array}{c} \leftarrow \\ \text{L} \end{array} \begin{array}{c} \circ \\ \text{L} \end{array} \mid \text{J} \text{L} \mid \right]$
 Hai la dreapta mări flă-cări la pă-mântolo - uăbă - țări

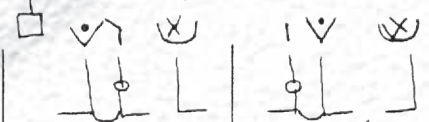
$\left[\begin{array}{c} \uparrow \\ \text{L} \end{array} \begin{array}{c} \uparrow \\ \text{L} \end{array} \mid \begin{array}{c} \uparrow \\ \text{L} \end{array} \begin{array}{c} \uparrow \\ \text{L} \end{array} \mid \begin{array}{c} \uparrow \\ \text{L} \end{array} \begin{array}{c} \uparrow \\ \text{L} \end{array} \mid \begin{array}{c} \uparrow \\ \text{L} \end{array} \begin{array}{c} \uparrow \\ \text{L} \end{array} \mid \right]$
 Dovă mări!

Hai la dreapta m^{ai} fl^ă-c^ăi

Și-un cârlig băieții mei

Una, două, trei!

Bate talpa

sus

Bateo și sa

dus

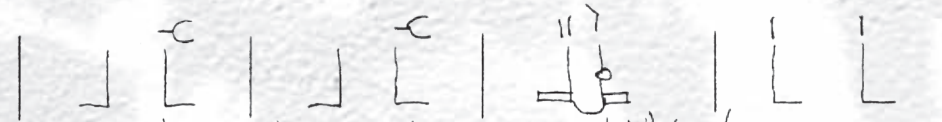

șter

geo!

Sau dustrei și mai sunt patru iacăi una, iacăi două,

iacăi trei,

iacăi patru

și o bătaie!

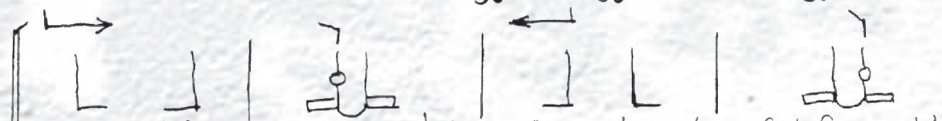
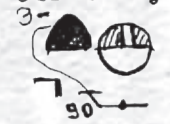
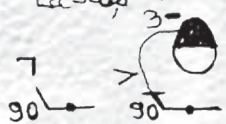
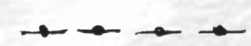

Frunză verde

lobodă

Lăsați mâna

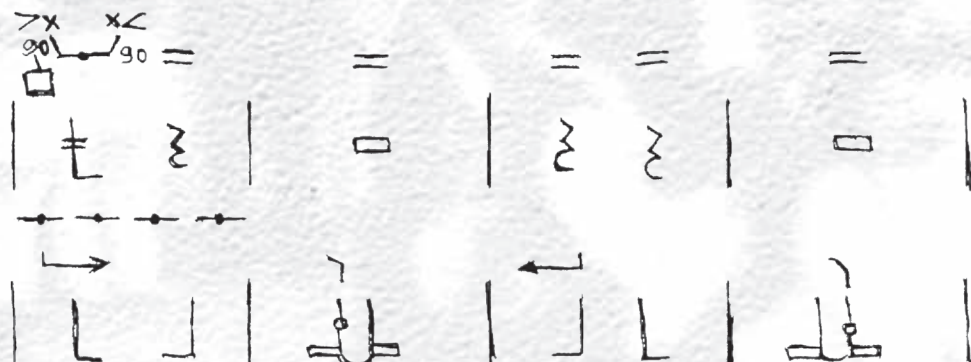
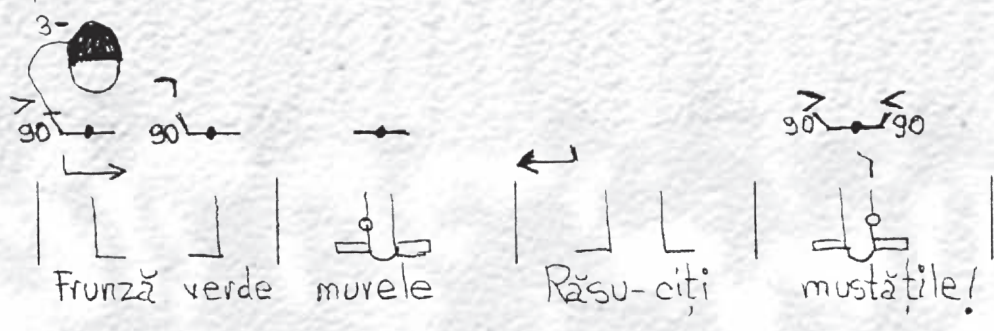
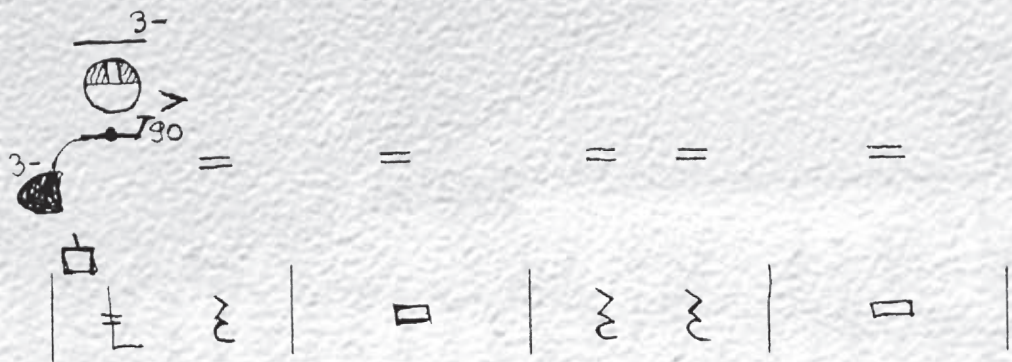
slobodă!

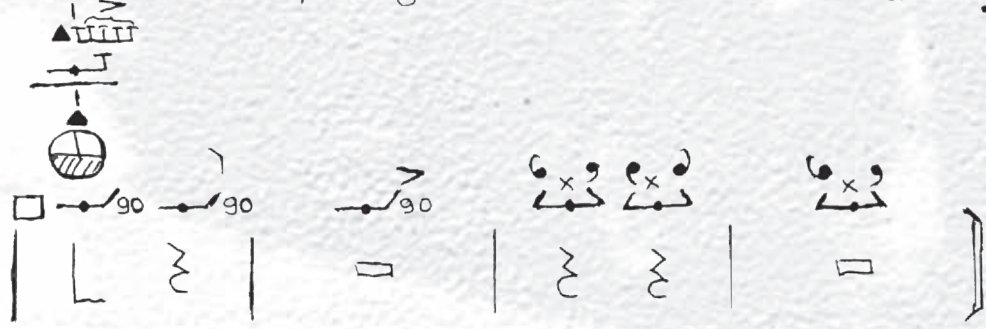
Puneți stânga pe căciulă

și cu dreapta

fă foizură!

Frunză verde spic de grâu Să mai luăm câte-un rachiu!

Sârba de la Chiscovata

Foaie verde trei scaieți,
Hai la sârba, măi băieți,
Care vreți care puteți,
Care nu, nu vă prindeți,
Că de mine rămâneți!

Hai cu stângul bate una,
Și cu dreptu-ntodeauna,
Una, măi!

Hai la dreapta măi flăcăi,
La pământ două bătăi,
Două, măi!

Hai la dreapta măi flăcăi,
Și-un cârlig băieții mei,
Una, două, trei!

Bate talpa sus,
Bate-o și s-a dus!

S-au dus trei și mai sunt patru,
Iaca-i una,
Iaca-s două,
Iaca-s trei,
Iaca-s patru și-o bătaie!

Dați-i drumul măi flăcăi,
C-așa-i jocu-n sat la noi!

S-a dus una, numai una,
Iacătă-o ia!

Hai a doua tot așa,
Iacătă-o ia!
Hai a treia s-o auzim,
Una, două, trei,
Un, doi, trei!

Vite-o ia și fă-napoi,
Și cu dreptul trei bătăi!

Vai săracii băieței,
Parca-s saci cu ciucăli!

Una, două, trei, patru!

Dați-mi drumul să mă duc,
Peste deal la Câmpulung,
Și s-ajung și la Cacica,
Pân' la tața Maricica!

Foaie verde lobodă,
Lăsați mâna slobodă!

Puneți stânga pe căciulă,
Și cu dreapta fă frizură!

Foaie verde murele,
Răsuciți mustățile!

Foaie verde spic de grâu,
Să mai luăm câte un rachiu!

Foaie verde a macului,
Ia mai las-o dracului!

SÂRBA DE LA CHISCOVATA

Formație de muzicanți din Vorona la o nuntă

• • Amintire 1985 • •

Formație de dansuri populare bărbătești a Grupului Școlar Industrial Vorona

Ansambllul folcloric „Codrulețu” al Grupului Școlar Industrial „Ștefan Cel Mare și Sfânt” Vorona